Celoslovenská autorská súťaž JURÍK očami MLADÝCH, 4. ročník

Zborník víťazných príspevkov
2026

Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch –
Anton Bernolák Könyvtár, Érsekújvár, 2026

Názov: Celoslovenská autorská súťaž JURÍK očami MLADÝCH, 4. ročník
Podnázov: Zborník víťazných príspevkov 2026

Zostavovateľ a grafická úprava: Mária Feldinszká
Zodpovedná redaktorka: Ing. Helena Bohátová, PhD.
Fotografie: Mgr. Anita Bóla Kováčová

Vydavateľ: Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch
Rok vydania: 2026
Miesto vydania: Nové Zámky
Poradie vydania: 1.
Forma vydania: online dokument, pdf.

Umiestnenie dokumentu:
www.abkniznica.sk/edičná činnosť/zborníky

ISBN 978 – 80 – 89733 – 15 – 6
EAN 9788089733156

O B S A H

Bohátová, Helena: *Predhovor* 3
Feldinszká, Mária: *O 4. ročníku Celoslovenskej autorskej súťaže JURÍK očami MLADÝCH*..... 4
Slovné vyhodnotenie 4. ročníka Celoslovenskej autorskej súťaže JURÍK očami MLADÝCH:
Olach, Ľubo: *JURÍK očami MLADÝCH: Keď sa slová menia na príbehy* 5
Nociarová, Beáta: *Zhodnotenie 4. ročníka JOM* 7
Rožňová, Jitka: *Vyhodnotenie 4. ročníka literárnej súťaže JOM* 8
Víťazné súťažné príspevky, veková kategória 12 – 15 rokov:
Pekarčíková, Sara: *Niekto ma tam chcel* - Mimoriadne ocenenie 9
Minarčicová, Soňa: *Tajomstvo v podkroví* – 1. miesto 16
Litvová, Zara: *Tajomstvo odhalené smrťou* - 2. miesto 20
Víťazné súťažné príspevky, veková kategória 16 – 20 rokov:
Belanová, Alžbeta: *Medzi rozkazom a bozkom* – Mimoriadne ocenenie 25
Lelkesová, Eliana: *Ticho, ktoré sa nedá zmyť* – 1. miesto 30
Jáger, Max Ján: *Obyčajné dni za neobyčajných okolností* - 2. miesto 34
Mituchovič, Marko: *Kam odchádzajú stratení* - 3. miesto 43
Víťazné súťažné príspevky, veková kategória 21 – 25 rokov:
Župa, Marko (Karolus): *Rozlúčka pri vŕbe* – Mimoriadne ocenenie 48
Kadáková, Nina: *Ešte jeden raz* – 2. miesto 55
Čačko, Adam: *Diablov mlynček* – 3. miesto 59
Odpovede víťazov 4. ročníka CAS JOM na položené otázky, veková kategória 12 – 15 rokov:
Sara Pekarčíková, MO 63
Soňa Minarčicová, 1. miesto 64
Zara Litvová, 2. miesto 65
veková kategória 16 – 20 rokov:
Alžbeta Belanová, MO 66
Eliana Lelkesová 1. miesto 67
Max Ján Jäger, 2. miesto 68
Marko Mituchovič, 3. miesto 70
veková kategória 21 – 25 rokov:
Marko (Karolus) Župa, MO 71
Nina Kadáková, 2. miesto 72
Adam Čačko, 3. miesto 73
Plagát slávnostného vyhodnotenia 4. ročníka CAS JOM 74
Fotogaléria zo Slávnostného vyhodnotenia 4. ročníka CAS JOM 75
Tlačová správa:
KAB: *Literárna súťaž JURÍK očami MLADÝCH pozná svojich víťazov* 83
Poďakovanie 85

P R E D H O V O R

Vážené čitateľky, vážení čitatelia, milí autori,

držíte v rukách e-zborník zo súťažných poviedok poslaných do 4. ročníka Celoslovenskej autorskej súťaže JURÍK očami MLADÝCH, ktorú vyhlásila Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch - Anton Bernolák Könyvtár, Érsekújvár vo februári 2026. Naša knižnica považuje za dôležité predstavovať verejnosti významné osobnosti regiónu, ale aj nádejné literárne talenty.

Osobnosť a dielo Ľuboša Juríka sú pre náš región i celú slovenskú literatúru trvalou inšpiráciou. Keď sme zakladali túto súťaž, naším cieľom bolo podnietiť v mladých ľuďoch chuť písať, premýšľať, pozorovať svet okolo seba a nájsť v sebe odvahu vyjadriť svoje myšlienky na papieri. Po ukončenom štvrtom ročníku môžem s hrdosťou konštatovať, že táto myšlienka zapustila hlboké korene.

Písať poviedku nie je jednoduchá úloha. Vyžaduje si to nielen dobrý nápad, ale aj schopnosť zachytiť moment, vystavať príbeh, vdýchnuť život postavám a priniesť myšlienku, ktorá v čitateľovi zarezonuje. Keď som si prechádzala súťažné práce, bola som očarená predstavivosťou, zrelosťou a hĺbkou pohľadu vás - mladých autorov na svet. Texty ukázali, ako vnímate radosti, starosti, vzťahy či výzvy dnešnej doby.

Poznáme víťazov, odovzdané sú ocenenia, no pre nás v Knižnici Antona Bernoláka ste víťazmi všetci, ktorí ste nabrali odvahu a poslali svoj text do súťaže. Každé jedno napísané slovo vás posúva ďalej.

Vyjadrujem tiež svoju úprimnú vďaku členom odbornej poroty za ich čas, trpezlivosť a citlivé i spravodlivé hodnotenie všetkých prác. Pedagógom a rodičom ďakujem za to, že v mladých talentoch vytvárate lásku k slovu, podporujete ich v tvorivosti a dodávate im odvahu. Moja najväčšia vďaka patrí vám, milí súťažiaci. Bez vašej odvahy podeliť sa o svoje príbehy by táto súťaž neexistovala.

Prajeme vám, veľa radosti z písania, verím že svet vás bude stále inšpirovať a naša knižnica bude pre vás vždy miestom, kde nájdete porozumenie, inšpiráciu a otvorenú náruč. Srdečne blahoželám oceneným a čitateľom prajem príjemné čítanie.

Ing. Helena Bohátová, PhD., riaditeľka

O 4. ROČNÍKU CELOSLOVENSKEJ AUTORSKEJ SÚŤAŽE JURÍK OČAMI MLADÝCH

Súťaž sa vyhlásila:

- ako spomienka na Ľuboša Juríka (*1947, Nové Zámky – †2021, Bratislava), významného slovenského spisovateľa, novinára a politológa, novozámockého rodáka a osobnosť regiónu,
- za zachovanie a prínos jeho autorskej tvorby,
- za šírenie literárnych hodnôt,
- za stimulovanie kvalitnej poviedkovej tvorby.

Organizátorom a vyhlasovateľom súťaže bola *Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch – Anton Bernolák Könyvtár, Érsekújvár* a *Nitriansky samosprávny kraj*, ako zriaďovateľ.

Hlavným partnerom súťaže bol FOND na PODPORU UMENIA.

Súťaž trvala od 9. 2. 2026 do 22. 6. 2026, kedy sa uzavrela.
Súťažili mladí ľudia vo veku od 12 do 25 rokov v troch vekových kategóriách:

* 12 – 15 rokov (ročníky 2014 - 2011) / 5 súťažných príspevkov,
* 16 - 20 rokov (ročníky 2010 - 2006) / 15 súťažných príspevkov,
* 21 – 25 rokov (ročníky 2005 - 2001) / 6 súťažných príspevkov.

Súťažiaci mali za úlohu napísať a poslať do súťaže poviedku s ľubovoľnou témou (práce doteraz nepublikované). Zároveň museli splniť stanovené podmienky súťaže, ktoré boli uvedené v ŠTATÚTE 4. ročníka Celoslovenskej autorskej súťaže JURÍK očami MLADÝCH.

Vyhodnotenie súťažných poviedok vykonala 3 členná odborná porota v zložení: Ing. Ľubo Olach - spisovateľ, novinár, iniciátor súťaže,
PaedDr. Beáta Nociarová - stredoškolská profesorka, publicistka,
doc. PhDr. Jitka Rožňová – vysokoškolská učiteľka, vedecká pracovníčka, spisovateľka, prekladateľka.
Hodnotenie súťažných príspevkov prebehlo od 29. 6. 2026 do 24. 8. 2026.
Porota, ktorá hodnotila slohovú a gramatickú úpravu, originalitu a obsahovú náročnosť príspevku udelila 3 Mimoriadne ocenenia, 2 prvé miesta, 3 druhé miesta a 2 tretie miesta.

Slávnostné vyhodnotenie súťaže a stretnutie porotcov s autormi sa konalo 30. 9. 2026 v priestoroch Knižnice Antona Bernoláka v Nových Zámkoch.
Záštitu nad Slávnostným vyhodnotením 4. ročníka súťaže prevzal Ing. Branislav Becík, predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Mária Feldinszká, organizačné zabezpečenie súťaže

VYHODNOTENIE 4. ROČNÍKA CELOSLOVENSKEJ AUTORSKEJ SÚŤAŽE
JURÍK očami MLADÝCH

JURÍK očami MLADÝCH: KEĎ SA SLOVÁ MENIA NA PRÍBEHY

Dobre sme sa ani nerozbehli a už tu máme finále štvrtého ročníka Celoslovenskej literárnej súťaže JURÍK očami MLADÝCH. Čas však v tomto prípade neznamená iba to, že ďalší rok rýchlo ubehol. Znamená predovšetkým to, že naša súťaž si postupne nachádza svoje miesto medzi mladými ľuďmi, ktorí majú čo povedať a neboja sa svoje myšlienky vložiť do slov.

Tento ročník je pre nás výnimočný aj tým, že sme otvorili dvere tým najmladším. Do súťaže sa po prvý raz mohli zapojiť mladí autori vo veku od 12 do 15 rokov. Možno medzi nimi dnes stoja budúci spisovatelia, novinári, básnici alebo autori, o ktorých budeme o niekoľko rokov čítať v knihách a novinách. A možno niektorí z nich literatúre napokon zostanú verní iba ako čitatelia. Aj to je však dôležité. Pretože človek, ktorý rád číta, premýšľa a dokáže sa pozerať na svet vlastnými očami, má k literatúre vždy blízko.

Veľmi ma teší aj úroveň prác v kategórii od 16 do 20 rokov. Keď porovnávame jednotlivé ročníky, vidíme, že mladí autori sa každým rokom posúvajú dopredu. Ich texty sú premyslenejšie, odvážnejšie a čoraz častejšie v nich nachádzame vlastný autorský rukopis. A práve ten je v literatúre mimoriadne dôležitý. Techniku písania sa človek môže naučiť. Gramatiku si môže zdokonaliť. Ale vlastný pohľad na svet sa nedá jednoducho naučiť z učebnice.

Rovnako príjemným prekvapením je pre nás aj najstaršia kategória, v ktorej súťažia mladí ľudia vo veku od 20 do 25 rokov. Tu už nejde iba o prvé literárne pokusy. Mnohí autori prichádzajú s textami, v ktorých cítiť životnú skúsenosť, schopnosť pozorovať ľudí a spoločnosť a predovšetkým snahu niečo svojím písaním povedať.

Ako predseda poroty musím povedať, že rozhodovanie ani tento rok nebolo jednoduché. Za každým textom je totiž konkrétny človek, jeho čas, jeho predstavy a odvaha postaviť sa pred čitateľa. Porota preto neposudzuje iba to, či je text bezchybný. Hľadáme predovšetkým nápad, originalitu, schopnosť zaujať a niečo, čo zostane v čitateľovi aj po poslednej vete.

Literárna súťaž však podľa môjho názoru nemá byť iba o víťazoch a porazených. Každý, kto si sadne k papieru alebo počítaču a rozhodne sa napísať vlastný príbeh, už urobil niečo dôležité. Z množstva ľudí, ktorí majú svoje názory a pocity, sa totiž iba časť z nich pokúsi pretaviť ich do slov a ponúknuť ich ostatným.

A preto by som chcel všetkým tohtoročným účastníkom povedať: nevzdávajte sa písania len preto, že dnes možno vaše meno nie je medzi ocenenými. Jeden diplom ani jedna cena nerozhodujú o tom, či z vás raz bude dobrý autor. Rozhodujúce je, či budete ďalej čítať, pozorovať svet okolo seba, premýšľať a predovšetkým písať.
Možno práve dnešný deň bude pre niekoho z vás začiatkom dlhej literárnej cesty. Možno o niekoľko rokov otvoríme knihu s vaším menom na obálke. A možno si niekto z vás spomenie, že kedysi, ešte ako dvanásťročný, šestnásťročný alebo dvadsaťročný, poslal svoju prvú prácu do súťaže Jurík očami mladých.
To je napokon najväčší význam podobných súťaží. Dávajú mladým ľuďom priestor, aby sa ozvali vlastným hlasom. A kým budú mladí ľudia písať, čítať a premýšľať, dovtedy bude mať literatúra svoju budúcnosť.
Dovoľte mi preto poďakovať všetkým súťažiacim za ich odvahu, pedagógom a rodičom za podporu, organizátorom za prácu, ktorú tejto súťaži venujú, a samozrejme aj všetkým členom poroty za ich čas a zodpovednosť pri hodnotení jednotlivých prác.
A vám, mladí autori, želám, aby vám dnešné finále nebolo koncom, ale začiatkom. Aby ste písali ďalej, hľadali vlastný hlas a nikdy nezabudli na jednu jednoduchú vec: dobrý príbeh môže vzniknúť kdekoľvek. Stačí sa pozorne pozerať na svet okolo seba a mať odvahu o ňom niečo povedať.
Prajem vám veľa úspechov a nech sa vám darí nielen v tejto súťaži, ale predovšetkým v živote.

Ľubo Olach, predseda poroty

ZHODNOTENIE 4. ROČNÍKA JOM

1. Kategória – 12- 15 roční

Súťažné práce vynikli rozmanitosťou tém, citlivým spracovaním zápletky a snahou o originálny pohľad na život. Mladí začínajúci autori preukázali schopnosť vytvoriť pútavý sujet, v ktorom dokázali prepojiť historické motívy s vlastnou fantáziou. Pozitívne hodnotím najmä originalitu námetov a odvahu experimentovať s rozprávačskými postupmi. V niektorých prózach bola kompozícia slabšia. Štylizácia textov bola vo viacerých prípadoch primeraná veku autorov, pričom najúspešnejšie práce zaujali jazykovou kultúrou, prirodzenosťou vyjadrovania a premyslenou kompozíciou. Oceňujem tvorivé úsilie všetkých súťažiacich a ich schopnosť pretaviť vlastné myšlienky do literárneho tvaru.

2. kategória 16 – 20 roční

Práce autorov vo vekovej kategórii 16 až 20 rokov sa vyznačovali vyššou mierou literárnej vyzretosti, premyslenou zápletkou a kvalitnejšie vystavaným sujetom. Súťažiaci dokázali pracovať s náročnejšími témami, ponúkali vlastné interpretácie a neraz preukázali výrazný zmysel pre originalitu. Pozitívne hodnotím najmä schopnosť budovať napätie, psychologicky vykresliť postavy a vytvoriť ucelený príbehový oblúk. Štylizácia viacerých textov bola kultivovaná a presvedčivá, s citom pre jazyk i atmosféru rozprávania. Najúspešnejšie práce spojili originálny autorský pohľad s premyslenou kompozíciou a zanechali vo mne emotívnejší umelecký zážitok.

3. kategória 21 až 25 roční

Niektoré súťažné poviedky v kategórii 21 až 25 rokov potvrdili vycibrenejšiu úroveň autorskej tvorby a zrelý prístup k literárnemu spracovaniu témy. Autori pracovali s prepracovanou zápletkou, funkčne vystavaným sujetom a často ponúkali originálne kompozičné riešenia. Oceňujem schopnosť prepájať historické, spoločenské i osobné motívy do významovo bohatých príbehov. Štylizácia textov bola vo väčšine prípadov kultivovaná, jazykovo presná a umelecky presvedčivá. Najúspešnejšie práce vynikli nielen originalitou a tvorivou invenciou, ale aj schopnosťou osloviť čitateľa hlbšou myšlienkou a autentickou výpoveďou.

PaedDr. Beáta Nociarová, porotkyňa

VYHODNOTENIE 4. ROČNÍKA LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JURÍK očami MLADÝCH

Do aktuálneho ročníka literárnej súťaže Jurík očami mladých (ďalej JOM) sa zapojilo celkom 26 autorov v troch vekových kategóriách: päť v kategórii 12 – 15 rokov (táto veková kategória pribudla v tomto ročníku), šesť v kategórii 21 – 25 rokov a pätnásť v kategórii 16 – 20 rokov. Odborná porota v zložení Ľubo Olach, Beáta Nociarová a Jitka Rožňová hodnotila poviedky, ktoré sa – v porovnaní s minulým ročníkom – vyznačovali väčšou tematickou rôznorodosťou i vyššou kvalitatívnou úrovňou. Najväčšie zastúpenie súťažných prác a najvyrovnanejšiu kvalitatívnu úroveň zaznamenala kategória 16 – 20 rokov. Kľúčovými kritériami hodnotenia boli slohová a gramatická kvalita, originalita a obsahová náročnosť textov.

Z tematického hľadiska v príspevkoch rezonovali osobné témy (zážitky zo školského a rodinného prostredia, hľadanie vlastnej identity, vzťahové problémy), príbehy s dramatickou a kriminálnou zápletkou, mysteriózne témy, ale aj príbehy s prvkami rozprávky pre dospelých. Zvlášť je potrebné spomenúť inklináciu niektorých súťažiacich k historickým témam (holokaust, komunizmus) – napr. v ocenenej poviedke Alžbety Belanovej *Medzi rozkazom a bozkom*.

Porota v ocenených prácach všetkých troch súťažných kategórií vyzdvihla najmä autentickosť a dynamickosť rozprávania, schopnosť rozvinúť námet do pútavého príbehu, originálny prístup k spracovaniu témy a zaujímavú pointu. V neposlednom rade príjemne prekvapila osobnostná i tvorivá zrelosť ocenených autorov a autoriek, prejavujúca sa v obsahovej i štylistickej rovine textov.

Najslabšou stránkou mnohých zaslaných poviedok boli – rovnako ako po minulé roky – gramatické a štylistické chyby, ktoré znižovali celkovú umeleckú úroveň a narúšali atmosféru príbehov. Rušivý bol často aj výber tém, s ktorými súťažiaci neboli celkom vnútorne stotožnení (vybrali si ich napriek tomu, že boli vzdialené ich osobnému prežívaniu, čo viedlo k strate autenticity postáv a deja).

U všetkých súťažiacich však porota ocenila pozitívny vzťah k literárnej tvorbe a umeleckému slovu ako takému i k vyjadreniu nápadov, myšlienok a pocitov prostredníctvom príbehov. A v neposlednom rade aj ochotu a odvahu podeliť sa o ne.

Bez ohľadu na to, či sa pre tieto autorky a autorov stane písanie v budúcnosti profesiou alebo „len“ koníčkom, aj v dobe nových technológií a nástupu umelej inteligencie ostáva práca ľudského intelektu najvyššou tvorivou hodnotou. A tá jednoznačne rezonuje v každej zo zaslaných textov.

doc. PhDr. Jitka Rožňová, PhD., porotkyňa

VÍŤAZNÉ SÚŤAŽNÉ PRÍSPEVKY

veková kategória 12 – 15 rokov:

Mimoriadne ocenenie

Sara Pekarčíková

NIEKTO MA TAM CHCEL

Môj spolužiak Oliver mal osláviť o dva dni 16. narodeniny. Mňa a ešte pár spolužiakov pozval na ich rodinnú chatu. Plánoval veľkú oslavu plnú pitia, avšak jeho rodičia by nedovolili niečo také, takže im povedal, že to bude len pokojný víkend strávený s kamarátmi. A keďže mu aj tak neverili, tak sa dohodol so svojou staršou sestrou. Budú tvrdiť, že ich bude "strážiť".

Všetko bolo vybavené, všetci rodičia súhlasili a išlo sa. Kamaráti sa dohodli, že sa zídu na vlakovej stanici okrem Olivera, ktorého viezla jeho sestra už z domu. Kamaráti mali maximálne šestnásť rokov, tým pádom nemali vodičské preukazy. Žaneta, ktorá už mala dávno po osemnástych narodeninách, ich teda s nevôľou odviezla. Šesť tínedžerov sa tlačilo v malom Žanetinom aute. „Žaneta, hovoril som ti, že nás bude 6 vrátane teba, tak prečo si si, prepánajána, nepožičala Lukášovo auto? Keď máš takého ÚŽASNÉHO frajera, prečo by ti nepožičal jeho ÚŽASNÉ auto?" spýtal sa jemne naštvaný Oliver, pretože s takým malým priestorom nepočítal.

„Dobre, ty mudroprd, myslíš si, že v tom jeho malom športovom aute by sme sa menej na seba tlačili? Prosím ťa, ty kde si po ceste zabudol také niečo, tuším sa to volá ODHAD?!"

Oliver vážne zabudol na to, že Žanetin frajer vlastní krásne športové prepracované auto, o ktorom by každý chalan mohol snívať, ale zmestia sa doň dvaja ľudia. Ostatní radšej boli ticho, nikomu sa nechcelo tých 20 kilometrov od vlakovej stanice k chate ísť pešo.

Konečne sa doviezli k chate a mohli si opäť dovoliť luxus vlastného priestoru. Žaneta len rýchlo zamávala ostatným a ako frčala preč, zakričala: „ Braček, toto bol odo mňa darček k tvojim narodeninám, tak pevne dúfam, že si si ho užíííííííl!" Oliver len s povzdychom pokračoval v chôdzi.

„Nemala náhodou tvoja sestra byť s nami celý ten čas, čo tu budeme? To bol argument, vďaka ktorému ma sem rodičia pustili," len tak medzi rečou som namietla.

„ Ty si si myslela, že moja sestra bude chcieť s nami tráviť čas? Už len keď je so mnou, tak tajne odpočítava minúty. Povedala mi, že do rána bude pracovať v bare a potom pôjde do bytu k frajerovi. O dva dni ráno nás príde vyzdvihnúť. Ale neboj, všetko dobre dopadne," odvetil Oliver. Zachytila som tú poslednú vetu zle alebo vážne práve povedal, *že všetko dobre dopadne*? To bolo divné...

Prišli sme dovnútra a až teraz som si poriadne prezrela, kto tu všetko je. Oliverov výber ma jemne zarazil. Pozvať mňa a Stelu, spolužiačky a niekoľkoročné priateľky, bolo na mieste. My sme spoločenstvo. Prečo pozval Leonarda, Stelinho frajera? Oliver ho vôbec nemusel. Ak mám byť úprimná, ani ja veľmi nie. Chodil so Stelou len preto, lebo vyzerala pekne. Všetci to videli a vedeli, len ona nie. Pozrela som spýtavo na Olivera a naznačila som mu moju otázku očami. Zjavne pochopil, pretože naznačil, že Stela by bez Lea neprišla. Len som na jeho vysvetlenie prikývla. No, a potom tu bol jeden chalan, ktorého som nepoznala. Dobre, videla som ho párkrát v škole, ale aj tak mi tu pripadal dosť od veci. Všimla som si, že aj Stela s Leom naňho civia a tak sa nám predstavil: „Čaute! Ja som Matej. Matej Šupa," len čo povedal meno, hneď som vedela o koho sa jedná, bol na škole známy tým, že v minulom školskom roku bol v škole iba 35dní, ale nerobil ani len komisionálky, lebo zjavne mal protekciu, „ Oliver mi dlžil láskavosť, tak som si povedal, že aj ja sa chcem zabaviť a tak som sa k vám tak jemne pribalil." Budem úprimná, vyzeral, ako feťák. Oliver takých ľudí nemusel, ale uznávam, že tento nepôsobil až tak zle. Vyzeral akoby dva dni nespal, ale celkom dobre to zakrýval úsmevom.

„Chceš sa zabaviť, tak poďme na to," usmial sa naňho Leonard, „ čo máš v ponuke na pitie, Olino?"

„Tuším tam ostal rum z poslednej otcovej oslavy. Idem vám naliať," povedal Oliver ani sa len ostatných nespýtal.

My ostatní sme si teda zatiaľ posadali v obývačke buď na gauč, alebo na zem. Nastalo také to trápne ticho, ktoré býva pred tým než sa rozbehne tá pravá zábava, ale prerušil ho Matej. Pohotovo vytiahol zo svojej tašky prázdnu sklenenú fľašu, na ktorej bol nápis: PRE OLIVERA. Zjavne to mal byť darček pre neho, ale Maťo to po ceste vlakom nevydržal. Nápis strhol a fľašu položil na zem. „ Môžem krútiť," ponúkla som sa a roztočila som. Fľaška ukázala na mňa a Leonarda. Hrdlo, ale ukazovalo na mňa, takže som sa začala báť.

„ Pravda alebo úloha, Lívia?“

„Dajme na začiatok pravdu,“ odvetila som.

„ Dobre... Tak teda, čo hovoríš na Dalibora z našej triedy?“

„ Čo naňho hovorím?“

„ No, pokukáva po tebe. Ty si si to nevšimla?“

„ NIE! To vážne? A on nás dvoch akože videl na jednej fotke? Však ja som od neho o 20 centimetrov vyššia, vyzerá ako môj mladší brat! Ešte aj ten je asi od neho vyspelejší,“ povedala som s predstieraným prekvapením. Dalibor mi už dávnejšie naznačil, že sa mu páčim a ja som mu zreteľne naznačila, že mne on nie. Zjavne to nepochopil.

Zatočila som opäť a fľaša ukázala, že teraz sa bude pýtať Stela Mateja, ale to už prišiel Oliver a rozdal nám poháriky s rumom. Navrhla som, že by sme si mohli pripiť na Olivera, vďaka ktorému si môžeme užiť skvelý víkend. Tak sme si pripili a každý si dal povinne jeden glg.

Vtom začala Stela červenieť. Hrdlo jej neskutočne rýchlo opúchalo a ona sa začala dusiť. Lapala dych, ale nešlo jej to. Leo sa jej snažil rýchlo pomôcť, ale bolo neskoro. Stela bola MŔTVA. Bolo to také rýchle a... a... nečakané. Čo teraz urobíme?! Mali by sme asi zavolať záchranku alebo políciu? Kto sa má zavolať, ak už je daný MŔTVY?! Zrazu sa mi začali zatvárať viečka. Ale ja nie som unavená. Prečo som si práve zívla?! A náhle som zaspala...

O 15 hodín neskôr

Kde to som ? Čo sa stalo? Ležím na zemi uprostred cudzej obývačky?! Neblázni, Lívia, určite nie. Jaaj! Som na chate u Olivera, ale on tu nie je. Vidím okolo seba iba spiacu Stelu a prebúdzajúceho Leonarda a toho feťáka. Ako sa volá? Mikuláš? Miro? Matej? To nie je dôležité, prestaň sa zamýšľať nad takými blbosťami, Lívia, keď vedľa teba leží telo Stely, nie spiacej, ale mŕtvej. Rýchlo som vstala a utekala podvedome smerom, kde som zacítila Oliverov parfum. On mi určite vysvetlí, čo sa, preboha, stalo. Čítam drevené nadpisy na dverách, ktoré sú v rozospatom stave celkom užitočné. WC. Kráčam ďalej. Technická miestnosť. Žaneta. Kuchyňa. Terasa. Tu to je – Oliver. Dvere sú jemne odchýlené, a tak do nich štuchnem a uvidím na zemi Olivera. MŔTVEHO Olivera. Nemusím ani skúšať tep. Cítim pach mŕtvoly. Musí byť mŕtvy už nejakú dobu. Kto mu to mohol urobiť? Jedným som si istá. Musel to byť niekto hrozný, prefíkaný a dôsledný človek, keďže nemá okolo seba ani veľa krvi. Skrátka, vrah. VRAH. Také hnusné slovo, ktoré opisuje ešte hnusnejšieho človeka. A taký človek tu niekde je.

Prechádzam sa po chate a rozmýšľam. Výber vrahov sa zužuje na pár ľudí, pretože chata je riadne zamknutá a nikde nie je rozbité okno alebo akákoľvek známka vlúpania. Oliver mi už dávnejšie hovoril, že majú iba jeden kľúč k chate. A ten je teraz položený na skrinke vedľa vchodových dvier. Počkať! Musím predsa zavolať na tú políciu, čo som chcela predtým, než som zaspala. Vytáčam teda číslo 158, ale mobil mi oznámi, že som mimo signálu. Najbližšia dedina je 15 kilometrov od nás. Ak by som len chcela z tej dedinky zavolať na najbližšiu policajnú stanicu, musela by som kráčať 15 kilometrov tou hustou horou, v ktorej chatka leží a ako ma Oliver poučil predtým, než sme sem išli, nebolo by to bezpečné, pretože v hore žijú vlky, medvede aj diviaky. Jediná záchrana z tohto miesta príde až o dva dni – Žaneta. Dovtedy môže vrah opäť zabíjať. Ó, nie! Matúš, či ako sa volá, alebo Leonard je VRAH.

Rýchlo vojdem do Žanetinej izby a zamknem za sebou dvere. Matúš či Matej? Nazvime ho veľké M a Leonard sa začali prebúdzať chvíľu po mne. Stačí pár minút, kým si všimnú, že ja a Oliver nie sme pri nich a začnú nás hľadať. Oliverovi už nemajú čo spraviť. Za to mne áno, takže pre istotu zatarasím dvere dvomi menšími skriňami. Otočím sa a zbadám balkón. Keby sa sem chceli dobýjať, utečiem, to už mi bude jedno, že tam žijú divé zvery. Stále lepšie ako vrahovia. Áno, možno to urobili spolu. Nie, predsa sa dovčera poriadne nepoznali. Možno to celé hrali.

Musím si to spísať. Vytiahnem svoj denník a pero, ktoré nosím všade. A nakreslím tabuľku s dvomi stĺpcami. Nad nimi dve mená. Dve mená, ktoré sa bojím napísať, lebo jedno z nich je meno vraha, ale predsa len ich napíšem. Veľké M a Leo. Dopíšem k Leo ešte -nard. Nemôžem predsa potencionálneho vraha nazývať takto familiárne! Dobre, Lívia, sústreďuj sa! Videla si predsa toľko dielov Monka, musíš vedieť, ako sa vyšetruje prípad, lebo ak ho rýchlo nevyšetríš, buď zomrieš zabitím vrahom, alebo nejakým zvieraťom. Mysli! Mysli! Predsa motív – každý vrah má svoj motív. Aké by mohli byť ich motívy? Leonard možno zistil, že Oliverovi sa páči Stela. Áno, páčila sa mu, odkedy ju prvýkrát videl. Ona ho brala iba ako kamaráta. A teraz sú obaja mŕtvi. Možno si Leonard myslel, že ho Stela s Oliverom podvádza. Nemal by síce dôvod si to myslieť, Stela nikdy nedávala žiadne také náznaky. Ale myslím si, že Leonard – osoba, ktorá má okrem telocviku zo všetkých predmetov štvorky, by si mohol niečo také vyvodiť. Vyvodiť aj bez akéhokoľvek dôkazu. Mohol. Dobre, napíšem si ako motív: podvádzanie. A veľké M? Toho som takmer nepoznala. To, že rád vymeškáva školu, mi je ako informácia nanič. Ešte viem, že Oliver mu niečo dlhoval. Možno si povedal, že víkend s Oliverom, jeho

kamarátmi a alkoholom mu ako odplata stačiť nebude, ale čo by mal z Oliverovej smrti? Nevyzeral, že by ho plánoval zabiť. A prečo by zabíjal aj Stelu? Pri ňom zatiaľ motív teda neviem, takže nateraz je potencionálnym vrahom Leo, teda Leonard.

Vtom mi niekto začne klopať silno na dvere. „ Lujza! Či ako sa to voláš, Tu je Matej. Otvor! Nechcem, aby ma Leonard zabil. Videl som mŕtveho Olivera. Spočítal som si 2 a 2. Myslím si, že to spravil on. Vyzeráš dosť inteligentne, takže predpokladám, že už aj tebe to došlo, však? Otvor! Zľutuj sa! Viem, že sa ma bojíš. Aj ja sa ťa trochu bojím, ale LEONARD JE VRAH! Teda asi. Tak otvor!“

Takže sa volá Matej. Znie tak presvedčivo a znie trochu akoby plakal. A musím uznať, že mi polichotilo, keď ma nazval inteligentnou. Tak som mu otvorila.

„ Ďakujem. Vážim si to. Neboj, to zvládneme, my ho porazíme, nechcem zomrieť,“ povie a objíme ma so slzami v očiach. Nateraz mu budem veriť.

„ Dobre... Ehm.... Ako si odišiel bez toho, aby ťa Leonard nasledoval?“

„ Skrátka som povedal, že idem na wc.“

„ To dáva logiku,“ odvetím jemne zarazená jednoduchosťou jeho výhovorky.

A vtom začne na dvere búchať Leonard. „ Lívia. Matej. Viem, že ste tam. A moc, MOC vás prosím, aby ste mi otvorili. Nebudem sa tváriť, že som práve nepočúval váš rozhovor. Každý by to spravil na mojom mieste a musím vám oznámiť... že .... že.... Ja som moju Stelu a Olina nezabil. Nikdy som si nemyslel, že by niečo spolu mali. Stelu som mal vážne rád. Šiel som sem, aby sme si to spolu užili. Ako spolužiaci. Ako priatelia. Vy si myslíte, že by som bol schopný zabiť v priebehu pár hodín 2 ľudí?“

Chcem namietať a tak sa nadýchnem, ale Matej mi zapchá ústa, aby som neprerušovala Leonarda.

„Ak by bol jeden z vás vrah, tak by už toho druhého z vás zabil, nie? Predsa aby nezavadzal. A ja? Keby som chcel, teraz otvorím dvere a oboch vás vlastnými rukami udusím na smrť. Viete, že mám na to silu. Ale nemám dôvod. Otvorte! Chcem, aby sme spolu prišli na to, kto nám zabil priateľov. Aj keď to vyzerá, že to mohol byť jeden z nás. Čo keď iba niečo prehliadame?!“

S Matejom sa na seba pozrieme a prikývneme. Nemáme príliš na výber. Vyjdeme teda z izby. A pár minút sa na seba iba so žiaľom zo situácie pozeráme. Potom vkročíme do Oliverovej izby. Pozeráme sa na Olivera ako na výstavné zviera. Hľadáme čokoľvek, čo by nám trochu niečo vyjasnilo. Nie je tu žiadna smrtiaca zbraň, iba diera v Oliverovej hrudi a krv.

Zrazu uvidím niečo, čo som si predtým nevšimla. Papier pod Oliverovým telom. Je síce trochu od krvi, ale neváham a beriem ho do ruky. A začnem si ho čítať.

Milá Lívia,

Som pravdepodobne mŕtvy, ak sa mi to podarilo.

On vedel, že bude mŕtvy? On sa zabil? Prečo napísal list práve mne? Určite ho písal on. Je to jeho písmo.

Určite sa pýtaš veľa otázok.

On ma strašne dobre pozná.

Poznám vraha Stely. Viem presne, ako to bolo. Leonard nemal pôvodne ísť.

Ten Leonard, ktorý nemal pôvodne ísť práve stojí za mnou a spolu s Matejom taktiež čítajú tento list, takže dúfam, že ich v ňom neohováraš.

Vrah Stely bol pred pár týždňami za Matejom a vypýtal si od neho prášok, vďaka ktorému človek zomrie. A ešte jeden prášok, vďaka ktorému človek zaspí. Matej mu ich dal pod podmienkou, že mu bude vrah dlžný. Vrah Stely jej nasypal ten prášok do pitia a ostatným nasypal ten prášok na spánok. Keď sa Leonard snažil pomôcť Stel, chcel som ho zastaviť, lebo som vedel, že jej už nepomôže. Vrah to vymyslel do detailov. A ja viem KTO JE VRAH. Poznám ho.

Tento vrah neskôr zabil aj sám seba. Aj mňa. Tento vrah bol zamilovaný do Stely a ak ju nemôže mať on, tak potom nikto iný. V tomto toho vraha chápem. Ten vrah tak moc Stelu miloval, že chcel byť s ňou, čo najrýchlejšie v nebi. Tak sa tiež zabil. Vrah to vymyslel do detailov. A ja viem KTO JE VRAH. Poznám ho. Zabil 2 ľudí, aby sa mal lepšie on sám. Aby bol so svojou láskou.

Ale musí ho poznať aj Matej, nie? Však mu predal tie prášky. Snáď si ho pamätá. A ako ďalej čítam, je tam písane to isté, čo povie v tú chvíľu aj Matej.

Poznám ho.

„Poznám ho."

Som to ja.

„ Bol to Oliver."

Chvíľu iba dýcham. Neviem, čo mám robiť. Neviem, čo si mám myslieť. Neviem. Ale čítam posledné slová.

Vrah to vymyslel do detailov. JA som to vymyslel do detailov. Nechcel som nikomu zle. Chcel som len byť konečne sám so Stelou. Chcel som tu iba ľudí, ktorí tu byť museli. Leonard nemal pôvodne ísť. Nechcel som, aby videl Stelu mŕtvu. Ty si musela ísť, Lívia.

Na teba sa spolieham, že práve čítaš tento list, že si ho našla. Verím ti. Verím, že túto vraždu vyriešiš, nechcem, aby polícia obvinila niekoho iného. NIKOMU nechcem zle. Prepáč, že si musela vidieť dve vraždy. Prepáč. Ani Matej nemal pôvodne ísť, ale keď tak veľmi chcel, čo som mal robiť?

„ Chcel som si len užiť, ale TOTO teda zábava nebola."

Už neviem, čo napísať. Snáď, to pochopíš.

Všetko dobre dopadne.

Oliver

Oliver, ako si to mohol urobiť? Ako mi to nemohlo dôjsť skôr, že to chceš urobiť? Mala som ťa viac sledovať. Mala som ti to vyhovoriť. Už je, ale neskoro.

1. miesto

Soňa Minarčicová

TAJOMSTVO V PODKROVÍ

Každý človek má v živote chvíľu, ktorá všetko zmení. Niekedy príde nečakane a potichu. Stačí jedna vec, jeden objav alebo jedno tajomstvo. Sofia ešte netušila, že taká chvíľa čaká práve na ňu. Sofia bola štrnásťročné dievča. Mala len sedem rokov, keď jej zomrela mama, a odvtedy ju vychovával iba otec. Bol láskavý a starostlivý, ale často zaneprázdnený, takže Sofia sa naučila byť samostatná. Bola plná energie, zvedavosti a vášne pre kreslenie. Vo svojich obrázkoch vytvárala svety plné zvierat, kúziel a tajomstiev.

Jedného dňa sa rozhodla preskúmať mamine staré veci, ktoré otec uchovával v podkroví. Medzi starými škatuľami našla spomienky, fotografie a listy od mamy. Každá fotografia jej pripomenula mamin úsmev a lásku, ktorú cítila, keď bola ešte malá. Sofia mala pocit, že mama je stále niekde blízko, hoci ju už nemôže objať. Zrazu si všimla knihu ukrytú medzi starými škatuľami. Bola malá, kožená a zdalo sa, že sú na nej zvláštne symboly. Keď ju otvorila, stránky boli úplne prázdne. Sofia ju opatrne vzala do izby a položila na zem. Chcela knihu hneď vyskúšať a nakresliť do nej svoje obrázky. Sadla si na podlahu a vytiahla ceruzku, no zrazu začula kroky na schodoch. Zľakla sa a rýchlo knihu schovala pod vankúš, aby otec nič nezbadal. Potom sa snažila tváriť pokojne a privítala ho s úsmevom. O niekoľko minút neskôr si otec išiel ľahnúť, pretože bol po práci vyčerpaný. Sofia tak konečne mohla nakresliť obrázok. Napadli jej mamine obľúbené kvety – ruže. Nakreslila jemné červené ruže a potom sa pobrala spať.

Ráno zistila, že na stolíku ležia skutočné červené ruže. Otvorila oči a nemohla tomu uveriť. Vzala jednu z ruží a rozbehla sa za otcom do kuchyne. „Ocko, kúpil si mi tieto ruže?“ spýtala sa očarená. Otec sa na ňu usmial a trochu zmätene odpovedal: „Nie...“ Sofia na chvíľu zmĺkla a potom sa rozosmiala. Vedela, že ruže nepochádzajú od otca, ale z knihy, ktorú našla v podkroví. Srdce jej zaplavila radosť a vzrušenie. Rozhodla sa vyskúšať niečo nové. Vytiahla ceruzku a nakreslila plyšového medveďa s modrou mašľou na ľavom uchu. Niekoľko minút sa však nič nedialo. Sofia sa zamračila. „Možno si zo mňa otec robí srandu,“ pomyslela si. Skôr, ako stihla nakresliť ďalší obrázok, musela

ísť do školy. Tam to však nemala jednoduché. Chýbali jej kamaráti a väčšina spolužiakov ju považovala za čudnú. Zvláštne sa na ňu pozerali, keď sa usmievala pri kreslení do zošita.

Zrazu do triedy vošla pani učiteľka s úsmevom a vedľa nej stálo dievča, ktoré Sofia ešte nikdy nevidela. „Toto je Laura, vaša nová spolužiačka. Správajte sa k nej pekne.“ Sofia Lauru pozorne sledovala. Bola nervózna, ale cítila, že by to mohla byť jej prvá kamarátka v škole. Laura sa usmiala a Sofia jej úsmev opätovala. V Sofii sa prebudila nádej, že možno nie všetci spolužiaci ju považujú za čudnú. Onedlho sa Sofia a Laura skamarátili. Keď sa škola skončila, Sofia sa s Laurou rozlúčila a šťastná sa vracala domov. „Nič nové, otec je zase v práci,“ pomyslela si a zamierila do izby. Keď otvorila dvere, uvidela, že na posteli leží plyšový medveď! Ožil! Keď ju zbadal, zľakol sa a skočil do skrinky, aby sa ukryl. Sofia opatrne otvorila skrinku a zistila, že medveď má na ľavom uchu modrú mašľu. „To je on! To je on!“ zašepkala. Bol to presne ten medveď, ktorého nakreslila do knihy! Kniha naozaj dokázala oživiť všetko, čo do nej nakreslila.

Sofia stála pred skrinkou a sledovala medveďa. Najprv sa trochu bála, ale potom sa upokojila. „Ahoj,“ zašepkala a podala mu ruku. Medveď bol spočiatku vystrašený, no potom opatrne vyliezol zo skrine. Sofia sa usmiala a sadla si na posteľ. Medveď si ľahol vedľa nej a ona ho pohladila po plyšových ušiach. „Mohol by si byť mojím kamarátom?“ spýtala sa trochu hanblivo. Medveď prikývol, akoby rozumel každému jej slovu. Sofia sa usmiala. Od toho dňa boli nerozluční. Každé ráno aj večer trávili chvíle spolu. Sofia vedela, že medveďa aj čarovnú knihu musí skrývať pred otcom, pretože keby zistil pravdu o knihe, mohol by sa jej pokúsiť zmocniť.

Po náročnom dni sa obaja uložili spať. V izbe panovalo nočné ticho. Sofia spala a medveď ležal vedľa nej. Zrazu sa k oknu potichu priblížil čierny havran. Jeho perie sa lesklo v mesačnom svetle. Sadol si na stôl a pozrel sa na čarovnú knihu, akoby vedel, čo hľadá. Zobákom ju opatrne uchopil a odletel s ňou späť cez okno. Medveď sa pohol a otvoril oči. Keď zistil, že kniha zmizla zo stola, začal ťahať Sofiu za rukáv pyžama. Sofia sa pozrela k oknu a na streche domu uvidela havrana, ktorý letel s jej knihou k starej veži. „Musíme ho sledovať,“ povedala Sofia. Rýchlo sa obliekla, vzala baterku a spolu s medveďom vyšli z domu. Keď prišli k veži, zistili, že je vysoká a zarastená. Vtom sa pred nimi objavil vysoký muž v tmavom plášti a klobúku. Bol to starý čarodejník. „Výborne,“

povedal potichu hlbokým hlasom. „Havran, splnil si úlohu.“ Sofia sa zľakla a spýtala sa: „Prečo chcete moju knihu?“ Čarodejník sa zasmial. „S touto knihou môžem oživiť akúkoľvek kresbu. Predstavte si armádu obrovských tvorov, ktoré budú poslúchať len mňa!“ Havran mu pristál na ramene a podal mu knihu. Medveď sa rozbehol a skočil priamo na čarodejníka. Ten sa potkol a kniha mu vyletela z ruky. Sofia ju chytila a spolu s medveďom sa rozbehli preč. Čarodejník sa rýchlo postavil a vydal sa za nimi. Sofia otvorila knihu. Chcela nakresliť väzenie pre čarodejníka, aby ho zastavila, no zistila, že nemá ceruzku. „Ach, nie!“ zašepkala. Vtom vo vrecku nahmatala niečo, čo tam predtým nečakala. Bola to ceruzka! Rýchlo začala kresliť veľké, pevné železné mreže. Keď dokončila poslednú čiaru, kresba z knihy sa objavila priamo pred čarodejníkom. Bolo to veľké železné väzenie. Čarodejník už nestihol zastaviť a narazil priamo do mreží. Dvere sa hlasno zatvorili. Sofia pristúpila k čarodejníkovi. „Čo s tebou urobíme?“ spýtala sa ho. Čarodejník sa na chvíľu zamyslel. Potom si sadol na zem vo väzení. Zrazu Sofii niečo napadlo. „Už to mám!“ povedala potichu medveďovi. „Zmenšíme ho a dáme ho do fľašky, aby už nikdy nemohol ukradnúť čarovnú knihu.“ Medveď prikývol. Sofia otvorila starú knihu a začala do nej kresliť malého čarodejníka vo fľaške. Okolo čarodejníka sa začalo objavovať žlté svetlo. Bum! Keď svetlo zmizlo, pred Sofiou stál malý mužíček vo fľaške. Opatrne zdvihla fľašku a pozrela sa na nahnevaného mužíčka, ktorý päsťami búchal do skla. „Teraz budeš naším hosťom, kým sa nenaučíš, že kradnúť sa nevypláca.“ Doma položila fľašku na stôl. Čarodejník sa prestal hýbať a usmial sa. Pozrel sa na Sofiu a potichu sa zasmial. Okolo neho sa začalo objavovať fialové svetlo. Najprv bolo slabé, potom stále silnejšie. Sofia sa zľakla a rýchlo otvorila svoju knihu. Chcela nakresliť nový obrázok, aby čarodejníka zastavila, ale už bolo neskoro. Fialové svetlo zrazu prudko zablikalo. Bum! Čarodejník tam už nebol. Vo fľaške zostalo len trochu fialového dymu, ktorý sa pomaly rozplynul. Sofia zmätene pozerala okolo seba. Od toho dňa čarodejníka už nikdy nevideli. Niekedy mala Sofia zvláštny pocit, že ju niekto pozoruje. Občas sa v diaľke na chvíľu objavilo slabé fialové svetlo a hneď zmizlo. Nikto nevedel, kam čarodejník odišiel. Možno sa ukryl veľmi ďaleko. A možno len čaká na správnu chvíľu, aby sa znova objavil.

Na ďalší deň Sofii napadlo, že by mohla oživiť svoju mŕtvu mamu. Vzala ceruzku a pomaly začala kresliť jej podobizeň – hnedé vlasy, hnedé oči aj milý úsmev. Keď kresbu dokončila, chvíľu čakala. Možno sa objaví svetlo. Možno sa stane malé kúzlo. Ale nič sa

nestalo. Stránka zostala tichá. Bola to len kresba. Vtedy Sofia pomaly pochopila pravdu. Tá kniha nedokázala oživovať mŕtvych. Vedela vytvárať malé kúzla a zvláštne veci, ale nedokázala vrátiť niekoho, kto už odišiel. Sofia jemne zavrela knihu. Bola trochu smutná, ale zároveň vedela, že na svoju mamu môže spomínať vždy, keď bude chcieť. Obrázok, ktorý nakreslila, si nechala v knihe, aby na ňu nikdy nezabudla.

Víkend rýchlo ubehol, prišiel pondelok a Sofia sa musela pripraviť do školy. Ráno si zbalila tašku aj knihu. V škole ju už čakala Laura. „Ahoj, Sofia!“ „Ahoj,“ odpovedala Sofia. Sadli si do triedy. Počas prestávky si Laura všimla knihu. „Ty kreslíš?“ „Áno, veľmi ma to baví,“ prikývla Sofia. Laura sa usmiala. „Raz z teba bude určite veľká umelkyňa.“ Po škole sa spolu prešli, smiali sa a rozprávali. Sofia bola rada, že má dobrú kamarátku.

Doma otvorila knihu a pozrela sa na obrázok mamy. Usmiala sa, pretože vedela, že mama by na ňu bola hrdá. Večer jej Laura napísala: „Pôjdeme zajtra spolu do školy?“ Sofia odpovedala: „Áno.“ Pred spaním sa ešte raz pozrela na knihu. Mala pocit, že v nej zostáva veľa tajomstiev. Možno ich raz objaví. Teraz už bola unavená. Zhasla lampu a ľahla si do postele. Vonku šumel vietor a Sofia pomaly zaspávala. Čarovná kniha ticho ležala na stole a čakala na ďalší deň, ďalší obrázok alebo nové dobrodružstvo.

2. miesto

Zara Litvová

TAJOMSTVO ODHALENÉ SMRŤOU

V osamelom dome, kde bolo počuť šum mora a cítiť samotu, sa začala odohrávať osudová príhoda.

Lúče slnka začali oživovať tmavý dom a oknami prenikala výrazná vôňa morskej soli. Emily sa mrvila v posteli a pokúšala sa zaspať. Zobudil ju budík v telefóne, ktorý mala položený na drevenom stolíku pri posteli. Natiahla ruku a šmátrala po ňom, kým sa jej nepodarilo umlčať ten nepríjemný zvuk. Okolo bolo mnoho papierikov a odpadkov. Obaly od cukríkov, papieriky, taniere, na ktorých boli zaschnuté zvyšky špagiet... Prehrabla sa v strapatých vlasoch a zišla dolu schodmi. Po dome rozvoniavali toasty s maslom a mamina káva, ktorú si robí až príliš horkú. Emily si sadla ku stolu a prispatými očami pozerala na jedlo.

„Začni jesť, zase budeš meškať do školy!“ ozvala sa mama a začala umývať svoj hrnček, ktorý dostala od šéfa k narodeninám. Zbehla si hore po školskú tašku, obula si topánky a ponáhľala sa do auta za mamou. Pozrela sa cez okno na trávu rastúcu z piesku a zapla rádio v maminom aute, pretože nemala náladu na rozhovory počas cesty. Vystúpila a zabuchla dvere. Sklonila hlavu, aby jej slnko nesvietilo do očí a ruky si vložila do vreciek mikiny. V škole sa usadila do zadnej lavice a z tašky si vytiahla učebnice na prvú hodinu. Učiteľka vošla do triedy, v ruke držala pohár so studenou kávou, ktorú si pravdepodobne nestihla dopiť. V druhej ruke mala učebnice a počítač, ktorého heslo nikto nevedel. Len čo si učiteľka Adkinsonová sadla na stoličku, myseľ Emily sa odtrhla od reality a vytvorila si vlastnú bublinu. Zvonenie prerušilo tok jej myšlienok.

Počas cesty domov sa zastavila v menšej pekárni, odkiaľ rozvoniavalo čerstvé pečivo po celej ulici. Vošla dnu a do nosa jej udrela silná vôňa škorice. Miestnosť bola čistá s nádychom elegancie. Zo zadnej miestnosti bolo cítiť vôňu a počuť nevinný smiech. Do tejto pekárne chodilo mnoho ľudí a zatiaľ sa nikto na suché alebo staré pečivo nesťažoval. Dlaždice pravdepodobne nedávno umývali. Ľudom sa šmýkali podrážky a hlina z nich ničila čistotu na podlahe. Rad bol dlhý a ľudia si krátili čas rozhovormi a ohováraním. Hlasy oživovali pekáreň, ale zároveň nebolo nikoho počuť. Bolo priam zábavné pozorovať ľudí s dvoma tvárami. Na konci radu stála žena s luxusnou kabelkou,

čerstvo vyžehlenými vlasmi a parfumom, ktorý sa nedal prehliadnuť. Vedľa nej stála zrejme jej najlepšia kamarátka, s ktorou sa rozprávala o jej mužovi. Je to presne ten typ ženy, čo ohovára svojho manžela, ale snaží sa to skryť. Alergiu naňho prebijú drahé darčeky. Všetky výhrady voči nemu skrýva a na sociálnych sieťach prezentuje svoj dokonalý život. Muž, ktorý si práve vyberal čerstvé praclíky, vyzeral ako milý samotár, bezdetný i napriek tomu, že deti miloval. Po večnosti čakania bola na rade Emily, ktorá si schmatla balíček s pečivom a ponáhľala sa domov.

Mama ju vo dverách vítala s nadšením, pretože na dnes mali dohodnutý film. „Emily, nedávno som kupovala popcorn. Mal by byť v zásuvke vedľa cukríkov." Mama nastavovala film a v tom bolo počuť pípnutie. Dcéra otvorila mikrovlnku a po kuchyni sa šíril dym a zápach smradu spečeného popcornu. Film bol veľmi dlhý a obom sa zavierali viečka, ale vtom im niekto zaklopal na dvere. „Čakáš niekoho?" spýtala sa mama. Emily sa zmätene pozrela na mamu, pretože so Sophiou mali projekt robiť až zajtra. Pristúpila k dverám a neisto otáčala kľučku. Keď otvorila dvere, nestihla ani zareagovať a muž jediným výstrelom ukončil jej život. Telo spadlo na zem, krv stekala po dlaždiciach a muž upriamil svoj pohľad na matku. Paralyzovane sledovala, ako muž odkladá zbraň a vzápätí vyťahuje nôž. Muž v čiernom nechcel matkin život ukončiť tak rýchlo. Túžil po pocite kontroly nad jej životom. Tešilo ho pomyslenie na to, ako bude pozorovať jej posledné nádychy, počuť jej posledné slová a prosenie, aby ju nezabíjal. Pre neho to nebola len vražda, bolo to divadlo, v ktorom on bol režisérom a on určoval jeho koniec. Ona bola len nahraditeľná bábka, ktorá mohla z deja hocikedy odísť. Táto forma vraždy mu poskytovala uspokojenie. Všetko sa to odohrávalo tak rýchlo, že sa žena ani nestihla spamätať a rozbehla sa k zadným dverám domu.

Piesok jej sťažoval každý jeden krok. Zarývala sa doň, čo jej sťažovalo cestu a musela zo seba vydať dvojnásobok energie. Nohy mala krvavé, keďže sa vonku zotmelo a ona nemala čas kontrolovať, čo sa pod ňou nachádza. Krvavé stopy uľahčovali vrahovi cestu a nemusel sa namáhať hľadať ju. Na chvíľu si potrebovala oddýchnuť a schovala sa za kameň. Krv jej zaschla a ona bola nútená pokračovať, pretože počula kroky muža v sypkom piesku. Na pláži bolo počuť iba dve veci. Šum mora, ktorý nebol dostatočne hlasný, aby prebil dych vraha. Žena však mala výhodu, vedela, kde sa nachádza. Naopak mužovi toto miesto nič nehovorilo a bol stratený. Prenasledoval len jej stopy, ktoré more zmývalo a sťažovalo mu cestu. Bol takmer bezmocný, až kým si nevšimol, akú banálnu chybu urobila. Z nejakého dôvodu jej stopy nepokračovali pri mori, ale v suchom piesku,

kde boli jasne viditeľné. Tie sa už nezmyli a vrah ju mohol ľahko sledovať. Nebezpečenstvo začala pociťovať intenzívnejšie, keďže nevládala a muž ju dobiehal. Nohy jej slabli a ona sa už iba vliekla v piesku. Vedela, že takto to skončiť nemôže a snažila sa pokračovať. Začala strácať pojem o tom, kde sa nachádza a táto časť pláže už bola cudzia aj pre ňu. Každý tieň jej pripomínal vraha. Doteraz ani nemala čas sa zamyslieť, prečo by ju chcel zabiť. Pozná ho? Kým si kládla tieto otázky ani si neuvedomila, že mužovi nateraz unikla.

Tma na pláži zmizla a vystriedali ju lúče slnka pokrývajúce celú pláž. Studený a mokrý piesok sa premenil na teplý prášok bez stôp. Táto pláž bola pravdepodobne opustená a neboli tu žiadne známky života. Bola až moc dokonalá na to, aby sa tu niekto nachádzal. Dostala sa do situácie - príroda vs. človek. Poobzerala sa po okolí a v diaľke uvidela malú chatku. Bola to jej jediná nádej a bez váhania sa vybrala smerom k nej. Vyzerala schátrano. Drevená chatka bola nestabilná, drevo sa začalo štiepiť a meniť svoju farbu. S rešpektom do chatky pomaly vošla. Nevedela, na čo bola určená, či tu kedysi niekto býval alebo... Pri každom kroku bolo cítiť, ako sa podlaha rozpadala a cez okná prenikal studený vánok. Miestnosť oživoval sklenený stolík zasypaný prachom. Podstúpila k nemu bližšie a oprášila staré dokumenty. Nemala najmenšie potuchy, čo sa v nich bude nachádzať. Jemné prsty sa dotýkali stránok, otáčali stranu po strane, až kým jej oči nezaujala jedna strana. Pri čítaní jej začalo všetko dochádzať. Pred pár mesiacmi sa snažila nájsť príčinu manželovej smrti. Nikto o ňom nič nevedel, akoby nikdy neexistoval. Postupne sa jej to začalo skladať dokopy. Tá nehoda bola až príliš dokonalá. Po tele jej začal stekať pot, papiere boli rovnako mokré ako jej ruky. Každú vetu si začala čítať dvakrát. Prvýkrát si prečítala, druhý raz uvedomila. Boli to dokumenty o manželovej smrti, na ktorých sa písalo „Úmrtie predpokladané na základe dôkazov“. Pred dcérou sa to snažila tajiť, ale niečo jej na smrti nesedelo už dávnejšie. Teraz si práve overila, že to nebola len paranoja. Nie je to náhodný muž, ani vrah. Tohto muža pozná lepšie ako samú seba. Bol to jej manžel. Pokúša sa ju zabiť, aby sa nič nedozvedela. Obával sa, že niečo povedala Emily. Keby zabil len matku, ona by mohla svedčiť proti nemu. Nevedela, čo sa mohlo odohrávať v mužovej mysli, aby urobil niečo až tak zlé, že musí nafingovať vlastnú smrť. Dokumenty jej dodali nový nádych a ona mala motiváciu dozvedieť sa o smrti ešte viac. Vedela, že keď sa v chatke nachádzajú veci ohľadne muža nie je tu v bezpečí. Nemala najmenšie potuchy, kam má ísť. Nedokázala sa však sústrediť na útek, pretože v hlave mala zmätok. Potrebovala si sadnúť a upratať si myšlienky

v hlave. Pravou nohou klepkala do piesku a ohrýzala si kožičku okolo nechtov. Po pár minútach sedenia však na nič neprišla a rozhodla sa, že musí za každú cenu prežiť a ten zbabelec zaplatí za to, čo urobil jej dcére. Prehrabla si vlasy, dala si ich za ucho a zaujala bojový postoj. Vbehla do chatky a schmatla papiere, ktoré použije ako dôkaz.

Zrýchlila tempo. Vánok vetra ju poháňal vpred. Pár metrov pred sebou videla uličku odbáčajúcu z pláže. Stromy vytvárali jemný tieň a žena mala na rukách zimomriavky. Po hodinách chodenia po zaprášenom chodníku pred sebou uvidela niečo ako lotériu. Bol to dom vyzerajúci novo, pravdepodobne po rekonštrukcii. Pri dome bolo cítiť pokosenú trávu a vôňu levandule zasadenú pred ním. Bez váhania zaklopala na dvere a kričala o pomoc. V dverách stál muž stredného veku. Bradu mal neoholenú a kútiky ovisnuté. Obočie mierne zakrivené do zamračeného pohľadu. No ženu pustil dnu. Videl, že je na pokraji psychického zrútenia. Usadil ju a podal jej zarosený pohár s vodou. Odpila si a stručne mu rozpovedala, čo sa stalo, že jej ide o život. Spomenula pláž, únik pred vrahom, ale meno nezmienila. Zatiaľ nie. Zadumane počúval. V dome bolo ticho, ktoré prebíjali jemné zvuky cvrčkov. A zvonenie mužovho mobilu, ktorý bol položený v jej blízkosti. Žena nechcela byť neslušná, ale akosi podvedome sa pozrela, kto mu telefonuje. Pritlačila si ruku na pery, aby nevydala žiadny zvuk. Bolo tam meno jej manžela, ktorý ju chcel bezcitne zavraždiť. Vedela, že sa z domu musí dostať a hlavne, čo naďalej od muža poznajúceho sa s vrahom. V dome bolo ticho. Nikto nič nehovoril. Muž pravdepodobne nerátal s takouto situáciou. V priebehu sekundy schmatla kľúče od auta, ktoré boli položené vedľa zvoniaceho mobilu a utekala k zadným dverám. Nasadla do auta a rukami plnými adrenalínu naštartovala, no nepohla sa. Skôr než stihla stlačiť plyn, auto so zapnutými sirénami jej skrížilo cestu. Modrá farba svetla ju oslepila a ona bola dezorientovaná. Rozmazaným videním videla dvoch mužov blížiacich sa k nej. Dvere auta sa otvorili.

„Musíte ísť s nami, poprosíme vás, aby ste vystúpili z vozidla."

Nehybne zostala sedieť a po pár sekundách vystúpila s roztrasenými nohami a teplými dlaňami. Pri nástupe do sanitky periférne zazrela nápis - PSYCHIATRICKÁ klinika. Zrýchlil sa jej tep, po čele stiekla kvapka a do hlavy sa jej dostala jediná myšlienka – „Musím prežiť." Nestihla nič urobiť, pretože v ramene zacítila silné pichnutie. Prebrala sa medzi štyrmi stenami vyvolávajúcimi úzkosť. Nechtami si zarývala do pokožky a snažila sa potlačiť myšlienky. Chaos v hlave prerušila vysoká brunetka s červenými okuliarmi. Prisadla si k nej a žena sa ju snažila navnímať. Po chvíli

ticha pokojne prehovorila: „Dobrý deň, som Susan. Budeme sa stretávať na terapiách a budem vaším najbližším človekom, oporou, prípadne priateľkou. Prezreli sme si všetky kamerové záznamy a vzhľadom na predošlé okolnosti, budete viac strážená. Pred rokom sa vám síce podarilo utiecť, ale už sa to nikdy nesmie nezopakovať!“

Naviazali očný kontakt, ale nebol obyčajný. Susan cítila, ako sa jej žena snaží dostať do každej časti tela. S rešpektom jej podala počítač a poukázala na kamerové záznamy.

„Stav sa za ten rok výrazne zhoršil. Vrátili ste sa do domu, kde žila vaša dcéra spolu s manželom. Chodili ste po pláži a videli paranormálne javy. Zomreli. Zomreli pri autonehode pred piatimi rokmi a vy to predsa viete.“

VÍŤAZNÉ SÚŤAŽNÉ PRÍSPEVKY

veková kategória 16 – 20 rokov:

Mimoriadne ocenenie

Alžbeta Belanová

MEDZI ROZKAZOM A BOZKOM

ON

Jedna posteľ, my dvaja a posledný plameň vzplanutej vášne zhasína. Leží mi na hrudi, počúva srdce, ktoré bije iba pre ňu. Ruky mi opakovane kĺžu po jej čiernych dlhých vlasoch. Do očí mi bije židovská hviezda na jej kabáte, ktorý je zavesený pri dverách a ja si pomaly začínam uvedomovať, že naša posledná noc nemohla byť krajšia. A predsa len bola táto noc rozdelená tienistým ránom. Ránom, ktorý rozdelí nielen naše čisté duše zaplnené láskou, ktorá zároveň spieva tónmi strachu. Ale hlavne zničí dvoch obyčajných ľudí, čo chcú iba žiť, cítiť slobodu a mať svoje sny. Premýšľam, ako je možné, že práve moje srdce nepozná rozkazy. Ideológiu, vlajky alebo výstrely. Od začiatku ma učili milovať svoju vlasť, počúvať, veriť, neváhať. No teraz váham pri každom nádychu. A moje srdce stále miluje. Miluje jednoducho a bez otázok. Možno si raz spomenie na túto noc ako na sen. Možno ma bude nenávidieť. A možno by to bolo dôkazom, že urobím správnu vec. Jedna veta, ktorú by som jej chcel šepkať celý život, je jasná. Milujem ťa.

ONA

Bojím sa, že ho posledný raz vidím na nástupišti. Ak by som mohla, hneď by som sa za ním rozbehla s otvorenou náručou. Pozriem sa zo zaprášeného okna vlaku a zapozerám sa na neho. Jeho modré oči bežia zo strany na stranu a snaží sa pôsobiť nenápadne. Na verejných miestach nás nesmú vidieť spolu, musíme ukrývať svoje city a hrdosť. Jeho oči náhodne zastanú na mojich. Sme ako vlnitý oceán a divý prales. Jeho oceán má výraznú modrú farbu. Vlny, ktoré sú odhodlané búriť sa. Môj prales, plný zelených stromov, ktoré chcú rásť aj naprieč oceánom. Avšak toto vláda nepovoľuje. Držím v rukách povolenie na cestu, papier tenký ako nádej, ktorú predstavuje. Je na ňom pečiatka, podpis, všetko, čo svet potrebuje, aby ma nechal prejsť. Bývam v malej izbe na okraji mesta, u starej vdovy, ktorá sa ma nepýta na minulosť. Izba vôní po mydle a starom dreve. Nie je to

domov, len miesto, kde prespávam. Domov je pre mňa cudzie slovo. Už dlhšie nepoznám jeho význam. Domov bola pieseň, ktorú si moja matka vždy spievala pri varení. To je však všetko preč. Môj skutočný život sa odohrával inde. V tomto berlínskom hnusnom byte. Nikto o ňom nevedel. Aspoň som si to nahovárala. Kúpil ho bokom, bez zbytočnej pozornosti, v tichej uličke, kde sa okná zatvárali skôr, než padla tma. Vlak sa pohol, a ja sa obávam, že sa rozbehnem naspäť a nikdy ho neopustím. Pozerám sa na túto nehostinnú krajinu a myšlienky mi šialene bežia hlavou. Časť zo mňa mu dôverovala bez otázok. Keď ma držal, necítila som lož. Cítila som teplo, ktoré sa nedá predstierať. A predsa len... jeho uniforma, ktorú nosí, mi pripomína, že city nestačia na to, aby zmenili svet. A najhoršie na tom je, že aj keby to bola pravda... neviem, či by som ho dokázala prestať milovať. A to je aj jediné, čo mu chcem hovoriť po celý môj život. Milujem ťa.

ON

Vlak už dávno zmizol, no v mojich dlaniach ešte stále cítim teplo jej pokožky. „Synak! Prestaň sedieť v izbe ako mátoha a poď dole! Hostia nebudú čakať!“ rozkríkol sa otcov hlas po celom dome. Bol to hlas čistého nemeckého... Pevný, bez pochybností. Keď vojdem do jedálne, udrie ma do nosa vôňa pečienky a drahého tabaku. Otec sedí v strede stola, uniformu má dokonale vyžehlenú. Nie je vidieť ani jednu vlnku. Okolo neho sedia muži, ktorých slová by som najradšej nepočul. Pijú víno a smejú sa, akoby svet vonku nebol plný zastrašujúceho ohňa zlosti, ktorý sami spôsobili. „Na víťazstvo!“ povie otec a zdvihne pohár do hora. Jeho oči, tie isté modré oči, ktoré mám aj ja, ma prepichujú. Avšak, kde sa stala chyba? Sú tej istej farby, prúdi v nich tá istá krv, a predsa nerozumiem, ako môže byť taký nesmierne krutý. Ako môže zabíjať nevinných? Matky, deti, starcov. Hľadím do svojho taniera a cítim, ako sa mi dvíha žalúdok. Pozerám na týchto „správnych Nemcov“. Hovoria o čistote rasy, no ich slová sú plné nenávisti, krvi a špiny. Sú takí zaslepení svojou pravdou, že v nepriateľovi už dávno nevidia človeka. Vidia len čísla a rozkazy. A potom je tu ona. Moja najväčšia „chyba“. Ona je jediná čistá v tomto špinavom svete. Jediný kúsok farby v tomto sivom svete. V mojom svete. Taká krehká, a predsa. Je v nej toľko dobra, ako v týchto nacistických hlavách zla.

ONA

Kráčam. Každý tieň na stene budovy vyzerá ako postava, čo ma sleduje. Domov je už blízko, ešte pár krokov, no zrazu sa vynoria oni. Traja. Ich uniformy svietia v tme ako oči hladného vlka, ktorý sa snaží chytiť večeru. A ich smiech, ktorý znie ako brúsenie nožov.

„Pozrime sa, čo nám to tu behá večer po vonku," povie jeden z nich a zastaví ma. Cítim z neho alkohol a lacnú voňavku. Mám strach. Pokúsim sa urobiť krok dozadu, ale druhý ma len drsne schmatne za rameno. Prstami silno stlačím jeho kabát. Sú zaslepení tými svojimi pravidlami, že vo mne už dávno nevidia človeka. Ale handru. Ešte pred pár hodinami som ležala na jeho hrudi. Cítila som teplo jeho kože a verila som, že láska nás ochráni. Kým on bozkával, títo muži, jeho „bratia", sa chystali spáchať zverstvá. Ako mohol svet stvoriť niekoho ako on a niečo také ohavné, ako sú oni? Ja som pre nich len kúsok farby, ktorý treba pretrieť sivou. Cítim, ako mnou trhne smerom k tmavej uličke, Moje nohy ma neposlúchajú. Podlamujú sa. V tej chvíli mi dôjde, že tie papierové priepustky a pečiatky, ktoré mi on dal, sú momentálne nanič. Tu, v tmavej uličke neplatia žiadne pravidlá. V hlave mám len jednu myšlienku. Keby si ma teraz videl, zastavil by si ich? Alebo by si len sklonil hlavu a poslúchol rozkaz?

ON

Ležím na posteli a prázdno hľadím do stropu. Izba je mrazivo tichá. Ešte včera tu bol jej smiech, jej vôňa, teplo jej tela. Teraz je iba prázdno. Vo mne je prázdno. Cítim sa ako vojak, ktorému uprostred vojny vzali zbraň aj cieľ. Každý nádych ma bolí. Nemám silu vstať, ani nemám dôvod. Svet vonku pre mňa prestal existovať v momente, keď sa za ňou zavreli dvere. „Hej! Pohni kostrou, ty leňoch!" dvere sa rozleteli a dnu vtrhli Erich a Klaus. V ich vyleštených čižmách a s tými sebavedomými úškrnmi pôsobili otrasne. „Dnes večer sa neberú žiadne výhovorky. Celý čas si ako mátoha. Ideme do Modrého anjela, vraj tam majú nové dievčatá a veľa vína. Musíš prísť na iné myšlienky, kamarát. Nemecký vojak predsa nesmie smútiť za ničím, čo nestojí za boj." Pozrel som sa na nich a vnútru duše som cítil odpor. Pre nich je život hra, pre mňa je to po dnešku trest. Ale musel som vstať. Musel som si obliecť uniformu, utiahnuť opasok a nasadiť masku, ktorú odo mňa očakávali.

V kabarete Modrý anjel bolo horúco a vzduch páchol po cigaretách. Hudba hrala príliš nahlas. Sedel som s Erichom a Klausom, v ruke som zvieral pohár koňaku. „Počuj," naklonil ku mne Erich opitú hlavu, „dnes sme malý úspešný lov. Jedna taká malá, čiernovláska...tvárila sa ako anjelik, ale skončila vo vlaku smerom na sever. Presne tie uličky pri Berlíne, kde ani smrť nevstúpi. Poriadok avšak musí byť, že?" V tej sekunde sa mi zastavilo srdce. Svet sa rozmazal. Cítil som, ako sa mi dlane potia a žalúdok zviera, ale musel som ostať sedieť. Musel som sa usmiať. „Dobrá práca," povedal som s úsmevom. Ten hlas nebol môj. Bol to hlas stroja. „Ospravedlňte ma, musím si, ehm... odskočiť."

Kráčal som k záchodom. Len čo sa za mnou zavreli dvere, spadol som k umývadlu. V zrkadle na mňa pozeral cudzinec. Mladý muž v dokonalej uniforme, ktorá mu mala dodávať česť, ale pre mňa to bola iba hanba. Hľadel som na svoje modré oči, tie isté ako otcove. Ona bola jediný kúsok farby v tomto sivom svete, a ja som ju nechal odísť priamo do ich rúk. Nenávisť k vlasti, k vlastnému otcovi a najmä k sebe samému vo mne vybuchla ako granát. Zovrel som päsť a s celou silou som udrel do zrkadla. Tresk! Sklo sa roztrieštilo na tisíc kúskov. Jeden mi rozrezal prsty a po bielom umývadle začala tiecť krv. Červená na bielom. Skutočná bolesť pri predstieranej radosti. „Nenávidím vás," zašepkal som do ticha, zatiaľ, čo sa mi po tvári povaľovali slzy. „Nenávidím tento svet. Nenávidím všetko, čím som sa stal." Pozeral som sa na svoje rozbité odrazy v črepoch. Každý kúsok ukazoval inú časť tváre, rozbitú a pokrivenú. Presne taký bol teraz môj život. Rozbitý na tisíc kúskov, ktoré už nikdy nikto neposkladá naspäť.

O 2 ROKY NESKÔR

ONA

Dva roky. Sedemstotridsať dní, počas ktorých som sa učila nenávidieť východ slnka, lebo každý nový deň bol len ďalším dôkazom, že stále dýcham v tomto pekelnom svete. Moje dlane sú teraz drsné a srdce je plné ľadu. Niekedy, keď zavriem oči, cítim vôňu jeho pokožky a teplo jeho bytu v Berlíne. No hneď potom sa mi vybaví ten moment, keď som bola zatiahnutá do tmavej uličky a cítila som drsné ruky jeho „bratov", ktorí ma hodili do nekonečnej čiernej diery. Niekedy v noci si predstavujem naše stretnutie. Vidím jeho tvár, tie modré oči, ktoré mi kedysi sľubovali nekonečnú lásku. Vidím, ako k nemu kráčam, no v rukách nedržím kvet, ale chladnú oceľ. Chcem mu vziať dych tak, ako on vzal život mne. Chcem ho zabiť za každú minútu, ktorú som preplakala, a za každého človeka, ktorého jeho vlasť premenila na popol. A predsa len... v tej istej sekunde, keď si predstavujem, ako mu beriem život, cítim tu prekliatu bolesť v hrudi. Je to choroba. Je to jed, ktorého sa nedokážem zbaviť. Milujem muža, ktorého chcem vidieť mŕtveho. Prečo ma nevedel ochrániť pred touto hrôzou? Prečo ma nehľadal? Prečo ma opustil? Prečo ma neľúbil? Ako to dopustil?

ON

Sekera dopadá na poleno s tupým úderom, ktorý sa ozýva po celom lese. Tu, uprostred hlbokých lesov, je ticho. Žiadne výbuchy. Žiadne rozkazy. Iba ja a moja minulosť. Zahodil som uniformu do rieky a s ňou všetko, čím som kedy bol. Pre svet som mŕtvy. Zastavím

sa, aby som si utrel pot z čela. Vzduch vonia po čistote a mokrej zemi. Na chvíľu privriem oči a znova vidím ten kabaret, tie rozbité črepy zrkadla. Zrazu ten zvuk. Prasknutie suchého konára za mojím chrbtom. Neskamenel som od strachu, ale od nádeje. Pomaly sa otočím. Pri okraji lesa stojí postava. Nie je v uniforme. Má na sebe starý kabát, vlasy nakrátko ostrihané, na tvári jej vidím tisíce kilometrov utrpenia. Ale tie oči... poznám lepšie než svoje vlastné. „Ona?“ moje pery sa ledva pohnú. Hlas mám zachrípnutý, akoby som roky nehovoril. Nič nepovie. Len vytiahne pištoľ z kabáta. Hľadí na mňa s chladom, že aj ten mrazivý les okolo nás sa zdá byť teplým miestom. „Hľadal som ťa,“ zašepkám a urobím nepatrný krok vpred. „V každom tábore, v každom zozname...myslel som, že si...“ „Mŕtva?“ jej hlas je ostrý ako nôž. „ Zomrela som v tom momente, v tú noc, keď si ma tam nechal stáť. Prišla som si po dlh.“ Stojím tam, odhalený, bez zbrane, len so sekerou pri nohách. Necítim potrebu brániť sa. Ak ma má poslať niekto na druhý svet, musí to byť ona. „Urob to,“ poviem a pozerám sa jej priamo do očí. „Dva roky som čakal na tento moment. Ak sú tvoje oči posledná vec, ktorú uvidím, tak je to spravodlivé. Miloval som ťa vtedy a nenávidím sa za to, že ťa milujem aj teraz. Keď na mňa mieriš.“ Prst na spúšti sa jej zachveje. V jej očiach sa na okamih mihne bolesť, tá stará bolesť, ktorá nás kedysi spájala. Zbraň jej vypadne z ruky na zem. Nevydá ani hláska, iba sa rozbehne vpred. Vrazí mi do náruče. Jej ruky sa mi kŕčovito ovinú okolo krku, akoby sa bála, že ak ma opustí, znova sa zlomí. Sme len prach z rozdrvených snov.

1. miesto

Eliana Lelkesová

TICHO, KTORÉ SA NEDÁ ZMYŤ

Agnessa si prvýkrát všimla farmu z autobusu. Rozprestierala sa za pásom topoľov, ďaleko od hlavnej cesty, ako zabudnuté miesto, ktoré sa tvári, že nemá minulosť. Plot bol vysoký, kovový, nové kamery na rohoch budov. A pritom oficiálne išlo o „spracovanie kože hospodárskych zvierat".

Usmiala sa trpko. Hospodárskych.

Mala sedemnásť. O chvíľu mala mať osemnásť, ale to jej nepomôže zaplatiť objektív, ktorý si vysnívala. A nepomôže jej to ani dostať sa bližšie k pravde. O farme kolovali reči. Miznúce zvieratá. Podivné nočné dodávky. Ticho miestnych.

Agnessa bola zvyknutá, že dospelí mlčia.

Keď vošla do kancelárie majiteľa, cítila pach drahej kolínskej a čerstvého dreva. Všetko bolo čisté, minimalistické. Žiadne papiere na stole.

On sedel za stolom, uvoľnený. Pohľadný. Príliš upravený na niekoho, kto vedie farmu.

„Agnessa Kováčová," prečítal z jej životopisu. „sedemnásť rokov."

„O mesiac osemnásť."

Pozrel na ňu bez úsmevu. Oči mal tmavé, pokojné. Skúmavé.

„Prečo chceš pracovať tu?"

„Potrebujem si zarobiť. A nechcem brigádu v potravinách."

„To nie je odpoveď."

Neuhla pohľadom. „Nechcem sa báť práce."

Na sekundu sa mu v očiach niečo mihlo. Záujem. Možno pobavenie.

„Vieš, že tu je to… náročné?"

„Zvládnem krv."

Naklonil hlavu. „To uvidíme."

Zamestnal ju.

Prvé dni umývala kovové stoly. Zaschnuté tmavé mapy sa vpíjali do štruktúry kovu ako spomienky. Staršie ženy v šatniach mlčali. Jedna z nich, pani Marta, vdova po miestnom poľovníkovi, si ju premeriavala pohľadom.

„Nepleť sa tam, kam nemáš," povedala raz potichu. „On všetko vidí."

„Kto?“

Marta sa len prežehnala.

Agnessa si všimla kamery až po týždni. Nie viditeľné. Odrážače svetla v rohoch. Jemné cvaknutia. Zrkadlá, ktoré neboli zrkadlami.

Keď sa večer vracala domov, mala pocit, že ju niekto sleduje. Nie fyzicky. Skôr ako keby jej kroky niekto počítal.

On ju sledoval.

Vo svojej kancelárii mal obrazovky. Každý uhol. Každý pohyb. Spočiatku to bola rutina. Kontrola. Potom si začal všímať detaily. Ako si viaže vlasy do pevného uzla. Ako sa zastaví pri klietkach, keď si myslí, že ju nikto nevidí. Ako sa jej ruky na sekundu zastavia vo vzduchu, keď počuje tiché kňučanie.

„Prečo tam stojíš?“ spýtal sa jej jedného večera osobne. Zjavil sa za ňou bez zvuku.

Nadskočila. „Len som sa pošmykla.“

„Neklam.“

Otočila sa k nemu. „Prečo ich držíte tak dlho?“

„To nie je tvoja starosť.“

„Je.“

Ich pohľady sa stretli. A niečo sa medzi nimi naplo. Nie romantické. Nie ešte. Skôr ako keď sa dve ostré čepele dotknú.

Vedel, že nepracuje len pre peniaze.

Začal ju sledovať aj mimo práce. Nenápadne. Jej cesta zo školy. Knižnica. Park, kde fotila vtáky. Vždy v bezpečnej vzdialenosti. Hovoril si, že ju len kontroluje. Že je to hrozba.

Ale pravda bola iná. Fascinovala ho. Jej odvaha. Jej pokoj.

Jedného večera sa Agnessa rozhodla.

Vzala si malú kameru, ktorú skrývala v batohu. Čierne oblečenie. Mobil na tichý režim. Plot nebol problém. Vedela, kde je slepý bod.

V budove s klietkami bol pach strachu hustý ako hmla. Zvieratá sa tisli k mrežiam. Oči v tme.

„To je v poriadku,“ šepkala, hoci vedela, že klame.

Natáčala. Prechádzala medzi radmi. Ruky sa jej triasli, ale obraz držala pevne. Zachytila dodávku s exotickými značkami. Mŕtve telá. Evidenčné čísla.

V jeho dome zapípal alarm.

Otvoril oči, okamžite.

Na obrazovke uvidel jej siluetu.

„Hlúpe dievča," zašepkal.

O päť minút už jeho auto brzdilo pred halou. Ochranka ostala vonku na jeho pokyn.

Vošiel potichu. Sledujúc ju z tieňa.

Stála na konci chodby, s kamerou zdvihnutou. Bola krásna v tom sústredení. V tej tvrdohlavosti.

„Agnessa."

Otočila sa. Oči sa jej rozšírili.

„Vedela som, že prídete."

„Mala si odísť."

Rozbehla sa. On za ňou. Kroky duneli po betóne. Zvieratá vyli.

„Zastav sa!" zakričal.

„Nikdy!"

Schody boli strmé. Ponáhľala sa príliš rýchlo. Pošmykla sa. Ozval sa tupý zvuk a výkrik.

Ležala skrútená na spodku. Tvár bledá.

Bol pri nej v sekunde. „Kde?"

„Noha..."

Dotkol sa jej členka. Opuch už rástol.

„Prečo si taká tvrdohlavá?" jeho hlas bol tichý, takmer zlomený.

„Prečo ste taký krutý?" odvetila cez bolesť.

Zdvihol ju do náručia. Bola ľahká. Príliš ľahká na váhu toho, čo medzi nimi viselo.

Namiesto polície ju odviezol do súkromnej nemocnice, ktorú vlastnil. Personál bol diskrétny.

Keď sa prebrala po ošetrení, sedel pri jej posteli.

„Mohol som ťa nechať tam," povedal.

„Ale nenechali ste."

Ticho medzi nimi nebolo prázdne.

„Prečo zabíjate aj nevinné tvory?" spýtala sa napokon. Hlas mala slabý, ale pevný. „Sú peniaze naozaj všetko, čo milujete?"

Pozeral sa na ňu dlho. Potom si sadol bližšie.

„Keď som mal sedem," začal, „môj otec mi pred očami podrezal psa. Volal sa Argo. O týždeň mačku. Povedal mi, že ak budem plakať, som slabý. Naučil ma, že zvieratá sú

tovar. Že city sú chyba.“

Jeho prsty sa zachveli.

„Naše meno stálo za obchodom, ktorý siahal ďalej, než si vieš predstaviť. Generácie. Mafia. Kožušiny. Luxus. Nikto sa nepýta, odkiaľ pochádzajú.“

Agnessa mlčala.

„Snažil som sa necítiť,“ pokračoval. „A potom prídeš ty. A pozeráš sa na mňa, akoby som ešte mohol byť človek.“

„Stále môžete,“ povedala.

Zasmial sa potichu. „Ty mi veríš?“

„Verím, že sa bojíte viac než tie zvieratá.“

To ho zasiahlo.

Dni v nemocnici sa natiahli. Rozprávali sa. Hádali sa. Ona mu ukazovala fotografie z prírody. On jej ukazoval jazvy, ktoré nebolo vidieť.

„Ak to zastavím,“ povedal raz, „prídu po mňa. Po teba.“

„Tak to zverejníme,“ odpovedala. „Mám dôkazy.“

Pozrel na ňu ostro. „Tak preto si prišla.“

„Áno,“ priznala. „Ale nezostala som len pre to.“

Ticho.

„Zastavím to,“ povedal napokon. „Ale nie kvôli strachu. Kvôli tebe.“

Usmiala sa smutne. „Nie kvôli mne. Kvôli sebe.“

O mesiac farma zhorela. Oficiálne skrat. Neoficiálne kontrolovaný koniec. Dokumenty sa anonymne dostali k vyšetrovateľom. Mená vyššie postavených padli.

On vypovedal.

Mafia sa rozpadla ako domček z karát, keď sa niekto odváži fúknuť.

Agnessa stála raz pred prázdnymi budovami. Plot bol preč. Vzduch bol čistý.

„Bolo to správne?“ spýtal sa jej potichu, stojac vedľa nej.

„Áno.“

Pozrel sa na ňu inak než prvý deň. Bez chladu.

„A my?“

Zhlboka sa nadýchla. „My budeme musieť byť lepší než naša minulosť.“

Chytil ju za ruku. Jemne.

A prvýkrát, odkedy vkročila na tú farmu, jej po chrbte neprebehol mráz.

2. miesto

Max Ján Jäger

OBYČAJNÉ DNI ZA NEOBYČAJNÝCH OKOLNOSTÍ

6:55

Tri známe a nepríjemné cinknutia naplnili moju izbu. Čas som poznal aj bez hodiniek. Stereotypný cyklus, zas a znova. V rovnakom čase, v rovnakej izbe, s rovnakou náladou. Prebudil som sa s nepríjemným pocitom zatvárajúcich sa dverí a rozhádaných ľudí. Prázdno naplnené smútkom.

Vtom sa vo mne niečo pohlo a vyskočil som na nohy. So znepokojujúcou rýchlosťou som roztiahol elektrické žalúzie a do izby vniklo nenávidené a očakávané svetlo už dávno prebudeného dňa. Ustlal som si posteľ, prezliekol si spotené tričko a nasadil hodinky. Len čo som ich zapol, fitness aplikácia sa rozžiarila a displej zaplavila pestrá paleta dúhových farieb. Dnes ste spali krásnych osem hodín. Osem hodín, áno, ale krásne som sa necítil.

Všetci moji priatelia aplikáciu vychvaľovali za to, ako im zlepšila spánkový režim. Aj ja som kedysi veril prísľubu dokonalého odpočinku. Moje telo však sotva pred tromi minútami otvorilo oči a už protestovalo prenikavou, otupujúcou bolesťou. Nezastavil som sa ani na chvíľu. Strach, že ma premôže únava a prehrám boj s vlastným vyčerpaním, ma hnal od jednej činnosti k druhej za prísľubom energie a „krásneho dňa“.

Pokojne tečúca voda z vodovodu spomalila môj tep. Tenký prúd mi prenikal pomedzi prsty. Nech som sa ho snažil zachytiť akokoľvek pevne, vždy mi pretiekol cez kŕčovito zovreté dlane. S odporom som si šplechol mrazivú vodu do tváre.

7:00

Schody sa mi dnes zdali omnoho strmšie. Vyzeralo to, akoby priam bažili po mojej krvi a nejakej tej zlomenine členka. S chrúpaním kolien som sa napokon spustil dole za raňajkami. Trebalo doplniť hladinu bielkovín. Denne potrebujem zjesť viac než 120 gramov proteínu, ideálne vraj dvojnásobok svojej hmotnosti.

Pri poslednom schode som zacítil nepríjemnú umami vôňu vajec. Žalúdok sa mi takmer prevrátil. Vôbec som nebol hladný, ale bez jedla mi svaly nenarastú. Môj sen hrať futbal by sa rozplynul skôr, než by som sa stihol pogrcať z tejto úžasnej praženice.

„Dobré ráno, Felix," ozval sa spoza rohu otec. Nasadil som si úsmev a vykročil do jeho zorného poľa.

„Čusky, otčin," pozdravil som ho s dávkou irónie. Niečo sa v ňom pohlo, akoby ho moje slová zasiahli. Nemyslel som to zle, takže som si bez výčitiek sadol za stôl a znudene zaboril špičku noža do dreva.

Keď som zdvihol zrak, jeho skysnutý výraz sa nedal prehliadnuť. Pochopil som, že za jeho náladou nestála moja poznámka, no dôvod mi stále unikal. Tato sa na chvíľu zadíval do prázdna. Potom prudko odsotil stoličku a zmizol za rohom. O pár sekúnd sa domom rozľahol krik. Zase sa hádali s mojou nevlastnou mamou. On musel byť v každom vzťahu konfliktný.

Prišla mi notifikácia.

7:05

Telefón som okamžite zdvihol a jeho obrazovka sa rozžiarila tlmeným modrým svetlom. Režim spánku sa ukončil sám od seba a množstvo ikon na mňa začalo blikať už z úvodnej obrazovky. Na Instagrame mi pribudla správa od Chymerosa: „Dnes fitko?" Obyčajne ma len tak niečo nevyvedie z miery, ale táto správa vo mne prebudila neprimeranú zlosť. Chalan predsa vie, že sme dohodnutí a o necelú hodinu sa ma bude môcť opýtať aj osobne. Jeho potreba rozprávať sa so mnou napriek tomu, že mi je často nepríjemný, ma prinútila zatnúť päste. Chcel som ho mať rád. Chcel som rešpektovať každého človeka. Lenže on si moju slušnosť vykladal ako pozvanie a neustále sa utvrdzoval v tom, že je môj najlepší priateľ.

Najviac ma vyčerpávalo, že sa do mňa pred časom zaľúbil a odvtedy akoby odmietal prijať, že to necítim rovnako. Snažil som sa mu to vysvetliť čo najcitlivejšie. Niekedy som si však hovoril, že jednoduchšie by bolo odstrihnúť ho zo svojho života úplne. Dnes sa treba ku každému správať slušne, a to plne podporujem. Lenže keď ma niekto chytá za plece, objíma ma bez opýtania a tvári sa, že sme si bližší, než v skutočnosti sme, nedokážem sa cítiť príjemne.

Pri týchto myšlienkach sa mi stiahol hrudník. Na okamih som mal pocit, že som zabudol dýchať. Myšlienky som zmietol zo stola svojej mysle, aby som sa vôbec mohol znovu nadýchnuť.

7:10

„Mama. Volá mama." Nastavenie, že mi mobil nahlas oznámi meno volajúceho, je celkom

praktické. Aspoň dovtedy, kým vám počas matematickej olympiády nezačne zvoniť telefón s hláškou: „PoTato.“ Samozrejme po anglicky. Vždy si na to spomeniem. Telefonát som prijal.

„Ahoj, mami.“ K mame som bol odjakživa vrúcnejší. Odo dňa, keď nás otec opustil, som sa jej snažil dávať najavo, že ju ľúbim ešte viac.

„Nezabudol si? Dnes máme ísť na Romanov pohreb,“ ozvalo sa na druhej strane spojenia.

V mojej hlave sa rozozvučali fanfáry. Nie pre pohreb. Pre školu. Namiesto sivých stien triedy a hodiny nemčiny, ktorá sa mi každý týždeň ovíjala okolo krku ako pomaly sa sťahujúca slučka, budem sedieť niekde úplne inde. Nebudem musieť počúvať slová, ktoré mi zakaždým lietali okolo hlavy ako roj otravných ôs a pripomínali mi, aký som v tom predmete beznádejný.

„Jáj, no trochu,“ priznal som, „ale o chvíľu viem byť doma.“

„Dobre, tak sa poponáhľaj. Kúpila som ti nové veci, ktoré si musíš ešte vyskúšať predtým, než odídeme. Vidíme sa.“ Hovor ukončila.

Hodil som do seba zvyšky praženice. Chvíľu som ešte pozeral na zhasnutú obrazovku telefónu. Potom som sa pristihol pri tom, že sa usmievam. Nebolo správne tešiť sa na deň, ktorého dôvodom bol niečí pohreb. Ale predstava, že dnes nemusím sedieť na nemčine, bola silnejšia než výčitky.

7:25

Z otcovho domu som odišiel bez rozlúčky. Nie že by som sa túžil lúčiť, ale aj tak som na to nemal veľa priestoru, keďže sa tí dvaja stále hádali. Zachytil som len niečo o followe na Instagrame, ale vôbec som sa na to nesústredil.

S cvengotom sa otvorili dvere električky. Štvorka chodila každých päť minút v týchto ranných hodinách, takže čakanie nebolo potrebné. Do električky som ako vždy nastúpil bez cestovného lístka. Vždy sa spolieham na to, že vo vnútri bude automat na jeho zakúpenie. Peňaženku som si našťastie nezabudol. Kartu som priložil k automatu, ale ten ukázal chybu.

Proces som zopakoval trikrát, no situácia sa nezmenila. Na telefóne som otvoril bankovú aplikáciu Revolut a potešilo ma až neuveriteľných 48 centov na účte. Kedysi by to možno bola aj suma, za ktorú by som si kúpil nejakú lacnú limonádu, ale časy sa menia.

Zvyšok cesty som strávil pri automate a tváril sa, že skúmam jeho funkčnosť pre prípad, že by som stretol revízora, o ktorých mi mama rozprávala ako o mestských legendách.

Na Slovensku dnes naozaj nie je sveta žiť. Nehovorím len o inflácii, ale aj o tom, že takí malí lumpovia ako ja môžu cestovať skoro vždy bez lístka. A ešte ani nespomínam, koľkokrát som si zobral z obchodu proteínovú tyčinku bez zaplatenia. Svet, v ktorom krádež nebolí, nefunguje. Možno v Tescu čakajú, kým si zoberiem tovar za sedemsto eur, a potom ma konečne chytia.

7:40

Na Trnavskom mýte sa otvorili dvere a ja som vystúpil. Autobus som si však už nebral — až taký lump predsa nie som.

Peši som sa preplietal pomedzi známe činžiaky a sídliskové dvory plné detí ponáhľajúcich sa do školy. Cítil som sa výnimočne. Nestáva sa to často. Konečne som sa nikam neponáhľal a môj mozog sa začínal rozplývať chvíľou pokoja...

Ďalšia notifikácia. Chymeros: „Tak čo? Prečo neodpisuješ?“

Ja: „Nemôžem, idem na pohreb, asi nestíham.“

Chymeros: „Takže nejdeš do školy? A čo ten projekt?“ Vzdychol som si.

Ja: „No dobre, tak ti donesiem tie otázky. Aj tak to dáš sám.“ Správa bola označená ako prečítaná. V momente so mnou trhlo a ja som otočil smer svojej cesty o stoosemdesiat stupňov.

7:45

Ako obyčajne som prišiel do školy, ale tentoraz to bol neobyčajný deň — vedel som, že tu nebudem dlho.

Juraj čakal natešený pred budovou a mával mi. Svižne som mu podával zošit a chystal som sa odísť, no on mal iný plán. Pritiahol si ma bližšie a zašepkal: „Prečo si mi dnes ráno neodpisoval?“

„Pretože si sprostý,“ vyprskol som na neho. Nepríjemne ma chytil za ruku a ja som jeho stisk odtiahol. To ho nahnevalo ešte viac. Tentoraz ma chytil tam, kam nemal, s pohŕdavým výrazom na tvári. Niekoľkokrát som ho v minulosti varoval, že nabudúce to už neprejde. Nikdy si nedal povedať.

Jeho dotyk vo mne vyvolal odpor. Krv mi začala vrieť. „Zachádzaš príliš ďaleko,“ precedil som pomedzi zuby. Posledné, čo videl, bol môj rozhnevaný úsmev a potom už

mohol iba rátať priemer skeletu na štrkovej cestičke. Päsťou som ho zasiahol do brucha a nechal ho v bolestivom predklone.

Zošit z nemčiny som mu hodil späť — to by bol už priveľký trest. Rozbehol som sa smerom domov, no keď som sa otočil, zahliadol som na jeho tvári slzy. Pichlo ma pri srdci.

8:00

Udýchaný som dobehol k dolným dverám nášho bytového domu. Z prahu bytu sa na mňa usmievala mama. Po ceste som sa už stihol upokojiť, takže som jej úsmev opätoval. Radostne mi ukazovala veci, čo pre mňa kúpila. Svižne som si veci poprezeral a vyskúšal. Tričko ma škriabalo, gate mi boli krátke, ale outfit vyzeral ako od influencera. Ak to je cool, tak prečo nie. Mame som poďakoval a čierne som nahodil na seba, zatiaľ čo som poodkladal zvyšok do zásuviek. Zavrel som sa v izbe.

Za to, čo som urobil Jurajovi, som nebol hrdý, no nič iné nezostávalo. Čo som mal robiť? Samozrejme, že ho mám rád, ale sám od seba by som ho nikdy neoznačil za najlepšieho priateľa. Nemám tú potrebu. Je náročné vidieť niekoho, na kom vám záleží, byť sklamaný. Nechcel som, aby bol smutný, no zároveň potrebujem byť v pohode sám so sebou. Strach a nervozita sa stali mojimi najlepšími priateľmi. Otázkou je, či som schopný tento fakt zmeniť.

9:00

Nedočkavo som očakával Jakuba. Mamin brat mal doraziť presne o deviatej, tak som si povedal, že ho budem vyzerať od auta. Prišiel presne ako hodinky. Mama si však išla kúpiť kávu. Jakub netrpezlivo vykráčaval okolo auta.

„Doprčic, budeme meškať."

Prisahám, že keby mama o 9:03 nevyšla z tej kaviarne, Jakub by si stihol povytrhávať všetky tie vlasy, čo mu zostali.

„Kam vlastne ideme?" spýtal som sa v momente, ako sa prostredie v aute vďaka klíme stalo znesiteľným.

„Veď predsa do Banskej," oznámila mama počas manipulovania s displejom auta.

„Do Banskej?! Čo ti šibe!" neudržal som sa.

„Ja viem, je to ďaleko."

„Prečo až tam?"

Roman tam býva v domove dôchodcov a mladší Roman sa tak rozhodol. Stavím

sa, že aj preto, lebo tam majú to lacnejšie menu, čo posielal. Ostal som zmätený.

11:00

Auto prudko zastavilo. Ako spomienka na oddych, ktorý som si dovolil dopriať, mi ostal iba ubolený krk. Skoro som s ním nepohol. S námahou som sa postavil a vystúpil. Traja sme sa vybrali po úzkej cestičke ku krematóriu. V okolí nízkej stavby sa z diaľky zdalo, že sa stretlo minikráľovstvo mravcov. Čierni mužíci a žienky. Zo všetkých ľudí som spoznal iba svojho bratranca. Vítal som sa s pánmi a dámami, ktorých tváre som nepoznal. Nikdy v živote som ich nestretol, prisahám.

Iba jeden z mužov nemal taký ubolený výraz. „Veď nikto nezomrel," zahlásil. Nechápal som. Všetci vieme, že teraz nikto nezomrel, ale preto tu nie sme.

„Aspoň sa tvár smutne ako ja, ty tupelo," pomyslel som si.

11:30

Všetci smútiaci sa presunuli do malej sály. Po ceste na svoje miesto ma zaujal majestátny rak. Už viem, kam išli ušetrené peniaze z menučiek. Rakva bola trochu pootvorená, neodolal som a nakukol do nej. Bola prázdna. Zmätený s prekvapeným výrazom som si sadol na svoje miesto.

11:35

Do miestnosti napochodovala malá žienka s bielou ružou v ruke a heroicky ju položila na rakvu. Urputne pomalým tempom zamierila na minipódium za mikrofónom a zvučne začala svoj prednes: „Stretávame sa tu dnes, aby sme sa naposledy rozlúčili s Romanom Lokajom."

Stereotypný spôsob, akým svoju reč prezentovala, ma zamrzel. Slová, ktoré bude prednášať dnes ešte štyrikrát, majú aký význam?! Roman Lokaj bol štedrý a odvážny muž…

Slová boli prázdne a hold, ktorý sme mali vzdať nebožtíkovi, mi prišiel umelý. Zaujali ma až posledné slová prednesu: „…už nás nikdy nepozdraví, nepoteší, neodpovie na našu otázku."

12:00

Celá rodina sa vyplavila z krematória. Úbohosť Romanovej rozlúčky mi spôsobila nevoľnosť. Vydal som sa pomedzi hroby na samotný cintorín. Množstvo hrobov s gýčovými ozdobami. Je toto naozaj to, po čom túži človek po smrti? Najviac sa mi páčili

malé hrobčeky zarastené trávou s malým dreveným vyrezávaným krížikom. Ako jediné nesálali smútok a zúfalé volanie, ale pokoj a zmierenie sa. Zvláštnym spôsobom z nich sálala nádej.

V diaľke som zazrel monumentálny pomník. Určite patril dôležitému človeku, no bol obkolesený ďalšími obyčajnými hrobmi. Všetci dopadli rovnako a na všetkých sa zabudlo. Zhnité kvety, umelé kvety, čo do prírody nepatria a…

„Félix! Félix!“ z myšlienok ma vytrhlo volanie mojej mamy.

12:30

„Jaj, tak konečne môžeme ísť domov,“ zahlásil som, keď sme nastúpili do auta.

„Kdeže,“ povedala mama, „ideme predsa ešte na kar. Veď som ti hovorila o tom menučku.“

„Tam ideme aj my?“ spýtal som sa zhrozene. „Veď mám ešte tréning, ten ako stihnem? Veď som ani vo fitku nebol. Čo zo mňa bude?“

„Normálny človek,“ zakričala mama.

„Veď v tom je ten problém,“ so slzami v očiach som sa pozrel z okna.

13:00

Všetci sa usadili okolo starého stola. Slávnostný obed nevyzeral tak slávnostne. Všetci sa však s radosťou pustili do týchto školských obedov a ja som nasledoval ich príklad. Ak sa poponáhľam a o 14:00 odídeme, tak stihnem tréning. Tréner ma zabije, ak neprídem, a možno nebudem hrať na víkendovom zápase.

14:00

Prišiel dezert, ale ja som vstal od stola a pobral sa na opačný koniec za mamou: „No už ideme?“

„Félix, nevidíš, že sa tu rozprávam?“ zahriakla ma mama.

„Vidím, ale tréning nestihnem.“

Mávnutím ruky ma odohnala preč.

14:03

Ten cheesecake je otrasný. Odmietam. Kedy odídeme. Len kedy.

14:05

„Ahoj, babi. Čo? Darček na mamine narodeniny? Už zajtra?! Hej, hej, už mám.“

14:07

To snáď nemyslí vážne, veď vie, ako je to dôležité, aby som stihol tréning.

14:09

Zvýšil sa mi tep a dych. Prichytil som sa, ako mi cuká ľavá noha v rýchlom tempe. Bum-bum, bum-bum, bum-bum...

14:11

Inštinktívne som zodvihol telefón. Preklikal si príbehy ľudí. Jeden ma zaujal, záhada vyriešená. Nevlastná mama klikla storku nejakého architekta. Čo rieši ten otec. Hodil som telefón spať na stôl.

14:13

Vždy sa ponáhľam. Tvrdo trénujem. Robím všetko, ako mám, a napriek tomu mi nevedia vyhovieť?

14:15

Schytil som telefón. Do vyhľadávača som zadal CP autobusy. Otvoril som stránku, no prerušil ma môj denný limit. Doprčíc, skrčil som prsty na nohách. Na minútu som ho zrušil. Potil som sa. Záležalo na tom, či stihnem zadať destinácie do telefónu. „Choď do riti, reklama." Spoj Banská Bystrica AS — Bratislava AS 14:niečo 8, stihlo preblysknúť na telefóne, ale ja som si nestihol všimnúť, či 28 alebo 38.

14:17

Neistota, ako bude vyzerať môj deň, ma znepokojovala. Všetko som mal tak dobre premyslené. Už som mal byť na ceste. S gučou v hrdle som sa vybral za mamou. Zažratá do konverzácie vyzerala šťastne. Mne na tom nezáležalo. S bledým výrazom na tvári som sa približoval k jej stoličke. Cesta k jej miestu trvala omnoho dlhšie, ako by mala. Pár metrov sa mi javilo ako kilometre. Prvý raz v živote som unikol z cyklu obyčajného dňa. Táto malá zmena sa mi javila ako neprekonateľná zmena. Nevedomosť, čo sa stane, ma znepokojovala. Moja ruka sa načahovala za mamou, keď zrazu sa strhla a vrátila sa späť. Mama by mi nikdy nedovolila odísť, moja prítomnosť bola pre ostatných dôležitá. Rozbehol som sa smerom von. Šprint pri stole spôsobil pád asi dvoch tanierov, ale nič ma nezastavilo.

14:29

Bežal som, čo mi sily stačili a dych stíhal. Bežal som po neznámej ceste za známym cieľom. 300 metrov do zastávky. 100 m. 50 metrov. Za rohom som pri ceduľke zbadal stáť autobus. Vodič ma asi nezahliadol a autobus pokračoval ďalej. Neostáva mi nič iné, ako ho stihnúť na ďalšej zastávke.

Rozbehol som sa cez detské ihrisko, veriac, že cez nejakú skratku ho dobehnem. Preskočil som múrik. Z pekného slnečného počasia sa razom stal lejak. Obrovské kvapky mi bránili dostať sa do cieľa, ale nič ma nedokázalo zastaviť. Zastávka domov dôchodcov. Dvere autobusu sa išli razom zatvoriť. Na poslednú chvíľu som hodil rybičku už do zatvárajúcich sa dverí a o vnútorný schodík som si rozbil koleno. Bol som vnútri.

14:30

Udýchaný som ležal na podlahe autobusu. Ľudia si o mne šepkali, či som blázon, ale ja som bol na seba hrdý. S tečúcim kolenom som si sadol vedľa staručkého pána. Chápavým pohľadom si ma premeral. Položil mi ruku na rameno. Koleno ma nesmierne štípalo a začalo naberať modrý odtieň, ale prekvapivo som zachovával pokoj.

„Chlapče, je načase prestať sa ponáhľať. Celý život som sa ponáhľal a hľa, sedím tu teraz vedľa teba, pomaly poznám akurát tak svoje meno. Veľa si toho nepamätám. Mal som rodinu, deti, no postihla ma vážna choroba a pre prácu a slávu som ju neliečil. Moja pamäť nie je veru to, čo bývala. Ani neviem, kde som nastúpil," smutne sa usmial.

Zalial ma studený pot. „Pane, ako sa, prosím, voláte?"

Starček si dal pauzu a odpovedal: „Roman."

14:31

Na ďalšej zastávke som vystúpil.

3. miesto

Marko Mituchovič

KAM ODCHÁDZAJÚ STRATENÍ

Ari bol ten typ človeka, ktorý pôsobil, akoby mal všetko pod kontrolou.

Nie prehnane sebavedomý. Skôr tichý a istý. Taký, čo odpovie „v pohode“ a nikto to ďalej nerieši.

Smial sa v správnych momentoch. Pamätal si drobnosti, ktoré ostatní zabúdali. A keď niekto potreboval pomoc, bol tam skôr, než si o ňu stihol povedať.

Elizabeth ho mala rada práve preto.

Lebo vedľa neho bolo zvláštne ticho. Nie prázdne. Skôr pokojné.

„Ty nikdy nič neriešiš, však?“ povedala mu raz, keď sedeli na lavičke po škole.

Ari pokrčil plecami.

„Prečo by som mal? Všetko sa aj tak nejako vyrieši.“

Zasmiala sa.

„To je hrozne nebezpečný pohľad na život.“

„Možno,“ usmial sa, „ale zatiaľ funguje.“

A vtedy to znelo normálne. Až príliš normálne.

Prvé veci, ktoré si ľudia začali všímať, boli maličkosti.

Ari niekedy zabudol odpísať. Ale vždy sa ospravedlnil.

Ari niekedy prišiel o trochu neskôr. Ale vždy mal vysvetlenie, ktoré dávalo zmysel.

Ari niekedy len mlčal, keď ostatní rozprávali. Ale potom sa zapojil presne v momente, keď to bolo potrebné.

Nikto si z toho nerobil hlavu.

Elizabeth si len občas všimla, že sa na chvíľu zahľadí niekam mimo. Ako keby ho niečo zavolalo, ale on sa rozhodol neísť.

„Si unavený?“ spýtala sa ho raz.

„Trochu,“ odpovedal.

A bolo to vybavené.

Časom sa tie „trochu“ začali objavovať častejšie.

Nie nahlas. Nie dramaticky.

Len drobné prázdne miesta v jeho prítomnosti.

Správy, ktoré ostali prečítané bez odpovede dlhšie než predtým. Stretká, na ktoré prišiel, ale vyzeral, akoby prišiel z iného sveta. Úsmevy, ktoré boli o sekundu pomalšie.

„Všetko v poriadku?“ spýtal sa ho kamarát raz.

Ari prikývol.

„Jasné.“

Ale tentoraz to neznelo úplne rovnako.

_____

Elizabeth si začala všímať niečo iné.

Ari bol stále dobrý v tom, ako sa tváriť.

Ale keď ostal sám s ňou, niekedy sa mu pohľad na chvíľu „zlomil“. Ako keby zabudol, že ho niekto sleduje.

„Čo je?“ spýtala sa ho raz potichu.

Ari na ňu pozrel a rýchlo sa usmial.

„Nič.“

Ale nebolo to presvedčivé.

„Ty hovoríš ‚nič‘ dosť často,“ povedala.

„Lebo väčšinou je to pravda.“

A potom sa zasmial. Trochu rýchlejšie, než bolo prirodzené.

_____

Zlom neprišiel náhle.

Prišiel pomaly, ako únava, ktorá sa už nedá prespať.

Ari začal miznúť zo sveta po malých krokoch.

Najprv prestal chodiť von tak často. Potom prestal odpovedať hneď. Potom začal odkladať stretnutia.

A keď sa ho niekto spýtal prečo, vždy mal rovnakú odpoveď:

„Nemám energiu.“

Nikto sa nad tým nezastavil.

Až Elizabeth.

„Ty nie si len unavený,“ povedala mu raz, keď sedeli v tichu.

Ari sa na ňu nepozrel hneď.

„A čo som teda?“

Dlho mlčala.

„Neviem," priznala. „Ale niečo sa mení."

Ari si prešiel rukou po tvári.

„Veci sa vždy menia."

Ale tentoraz to neznelo pokojne. Skôr unavene.

_____

Jedného večera už neprišiel vôbec.

Správy ostali bez odpovede. Telefonát nezdvihol.

Na druhý deň tiež nie.

Potom sa jeho izba začala podobať na niečo, čo už nikto nenavštevuje.

Elizabeth stála pred jeho dverami dlho, kým ich niekto otvoril.

Ari vyzeral inak.

Nie dramaticky. Len akoby bol „ďalej", než kde stál jeho telom.

„Prečo si tu?" spýtal sa.

„Lebo si zmizol," povedala.

„Nezmizol som."

„A čo si teda?"

Ari otvoril ústa.

A zavrel ich.

Ako keby odpoveď nebola jedna veta, ale niečo, čo sa nedá vysloviť.

_____

Vnútri bolo ticho.

Ale nie to pokojné, ktoré tam bývalo kedysi.

Toto ticho bolo ťažké.

„Povedz mi, čo sa deje," povedala Elizabeth.

Ari sa oprel o stenu.

„Ja to už neviem držať dokopy," povedal potichu.

To bolo prvýkrát, čo to nezabalil do vtipu.

Elizabeth sa nehýbala.

„Čo presne?"

Ari sa zasmial, ale hneď ho to prešlo.

„Seba."

A potom sa mu zlomil hlas.

„Celý čas sa snažím byť… v poriadku.“

„Ari—“

„Nie,“ prerušil ju jemnejšie, než by sa čakalo. „Nechaj ma dohovoriť.“

Zhlboka sa nadýchol.

„Ja neviem, ako to robiť inak.“

Ticho.

A potom tichšie:

„A už som unavený z toho predstierať, že viem.“

Elizabeth urobila krok k nemu.

„Nemusíš to niesť sám.“

Ari zavrel oči.

„Ty to nechápeš.“

„Tak mi to vysvetli.“

Dlhá pauza.

A potom, takmer šepotom:

„Ja nechcem, aby si ma videla takto.“

„Ako?“

Ari otvoril oči.

Boli mokré, ale nepadli slzy hneď.

„Takto.“

_____

Keď sa to konečne zlomilo, nebolo to hlasné.

Ari sa zosunul na zem a prvýkrát sa nerozprával cez masku.

Slová išli von trhane.

„Vy si myslíte, že som… v pohode.“

„Ale ja len… neviem, čo s tým všetkým robiť.“

Elizabeth si k nemu kľakla.

„Počúvam ťa.“

Ari sa roztriasol.

A potom, úplne potichu:

„Ty sa nemáš starať.“

„Čo?“

Jeho hlas sa zlomil.

„Nemala by si sa o mňa starať.“

Pozrel na ňu.

„Nemala by si ma…“

Zastavil sa.

A potom to konečne povedal:

„Nemala by si ma milovať.“

Elizabeth onemela.

„Prečo?“

Ari zavrel oči.

„Lebo ja neviem, ako byť niekým, koho sa oplatí milovať.“

_____

O tri dni zmizol. Bez vysvetlenia, ktoré by dávalo zmysel.

Len prázdne miesto tam, kde bol.

Jeho telefón ostal doma.

Aj veci.

Aj odpovede, ktoré už nikto nedostal.

Hľadali ho.

Ale niektorí ľudia sa nehľadajú navždy.

Ari sa jednoducho prestal objavovať v miestach, kde ho svet očakával.

_____

Elizabeth dlho sedávala na rovnakom mieste, kde to celé začalo dávať trhliny.

Niekedy mala pocit, že ho len prehliada.

Že je niekde nablízku, len nie dosť blízko na to, aby ho svet videl.

Ale čas to rozmazal.

Ari sa stal menom, ktoré sa hovorí potichu.

A spomienkou, ktorá sa vracia najmä v noci.

Ako niekto, kto tu bol…

ale niečo v ňom ho vzalo skôr, než sa stihol úplne stratiť svetu

VÍŤAZNÉ SÚŤAŽNÉ PRÍSPEVKY

veková kategória 21 – 25 rokov:

Mimoriadne ocenenie

Marko (Karolus) Župa

ROZLÚČKA PRI VŔBE

Knôty na sviečkach sa postupne rozžarovali. Sklonila hlavu. Preplietla prsty medzi sebou a začala po tichu vyslovovať modlitbu. Už šla automaticky. Za rok sa človek naučí robiť veci aj bez rozmýšľania. No zvyk, predsa len prekrývala bolesť. Tá tu bola aj predtým, ale dnes bola o to väčšia, lebo to bol presne rok.

Ako vyriekla amen, tak jej na líca začali stekať slzy.

Puk, ozvalo sa odzadu.

Uvidela muža, ktorý stál kúsok od nej. Bol pri vŕbe, ale vôbec sa na Mallory nepozeral. Obzeral si okolie.

„Je toto Tera... sme na planéte Zem?“ povedal muž, ktorý si už konečne všimol Mallory. Tá už nemala slzy na tvári, i keď ešte stále bola červená od plaču.

„Sme na cintoríne!“ povedala Mallory.

„Cin...myslíte, úložisko mŕtvych?“

„Aké úložisko? Sme na cintoríne!“

„V poriadku, už viem kde som, také slová majú len v jednej galaxii,“ povedal muž viac pre seba než pre Mallory.

„Môžete už ísť preč?“

„Veď len teraz som prišiel.“

„Chcem v pokoji spomínať na svojho syna. Prosím, choďte preč.“

„Prečo chcete plakať?“ spýtal sa muž a popritom prechádzal očami dátumy na náhrobnom kameni.

„Musím, aby som naňho nezabudla.“

„Prečo?“

„*Prečo?*“ spýtala sa ostrým pohľadom.

„Prečo vy ľudia tak dlho oplakávate mŕtvych?“

„Je predsa správne plakať za mŕtvym.“

„Prečo si myslíte, že je to správne?“

„Ja tu nie som na to, aby som sa niekomu spovedala!“ vykríkla Mallory a odišla z cintorína.

***

Prešlo niekoľko dní a Mallory pomaly zabudla na stretnutie s mužom. Ponorila sa do práce v záložni, aby sa rozptýlila.

Mallory mala v ten deň v záložni rannú zmenu. Tak bolo dusno, že sa len čakalo, kedy spŕchne. Ticho v záložni prerušovali len zvuky približujúceho sa hromu.

Zlatý prsteň, ktorý dnes založil občan pochybného charakteru, musela ako každý založený šperk poriadne vyčistiť. Ako vždy, keď čistila šperk na brúske, aj teraz mala prsty čierne od špiny. Mallory si ich teda šla umyť a už naučeným pohybom si chcela dať dolu prsteň z ruky... no nebol tam.

Nebol na ruke už zopár mesiacov, ale zvyk pretrval, hoci ich vzťah nie.

Spomenula si, zosmutnela.

Zvonček ohlásil príchod zákazníka do predajne. Bol to muž z cintorína. No Mallory nedala najavo, že si ho pamätá. Chcela to čím skôr vybaviť a mať kľud.

Muž pristúpil k otvoru v nepriestrelnom skle a na tácku položil zlatú kocku.

„Chcel by som to predať,“ Mallory pozrela na zlatú kocku.

„Čo je to?“

„Zlatá kocka, označujete to tuším ako 24-karátové zlato.“

„Prečo je v tvare kocky?“

„V tom tvare sa to ľahšie prenáša.“

„Ak to chcete predať, tak to budem musieť prevŕtať a následne otestovať.“

„Dobre.“

Mallory zobrala kocku z tácky a tá ju prekvapila svojou váhou. Váha ukázala 212 g. Hneď si to prepočítala na peniaze.

„Skoro pätnásť...,“ Mallory nestihla dopovedať a v predajni nečakane vypadol prúd. Okamžite skontrolovala, či má pri sebe zbraň a kto je pred predajňou.

Vonku nebolo kvôli počasiu živej nohy. Muža v predajni si dôkladne prezrela, no nevidela na ňom nič podozrivé.

„Nejde prúd, tak to nemôžem prevŕtať,“ vyhlásila pokojne.

„V poriadku, prídem inokedy.“ Povedal ľahostajne a šiel k dverám.

„Kvôli výpadku prúdu sa zamkli dvere, nemôžete zatiaľ odísť z predajne.“

„V poriadku, tak počkám... a ešte ste mi neodpovedali na otázku.“

„Na akú otázku?“

„Prečo si myslíte, že je správne dlho plakať za mŕtvymi?“ spýtal sa muž a Mallory sa zamyslela.

Vyhnať ho odtiaľto aj tak nemôžem a ísť dozadu do skladu tiež nie, čo keď niečo ukradne? Musím byť s ním zadobre, aby predal tú kocku.

„Oni by určite chceli, aby sme na nich nezabudli,“ začala Mallory.

„Sú mi známe ľudské koncepcie posmrtného života, ale stále nerozumiem, prečo by niekto - ak je na lepšom mieste než toto, chcel nech ste neustále smutná? Vy by ste chceli, aby po vašej smrti boli ľudia neprestajne smutní?“

„Nie, ale neviem zabrániť, aby neboli.“

„To áno, ale vy rozhodujete o tom či ste šťastná alebo nie, či smútite alebo nie.“

„Neviem si vypnúť city, nie som robot,“ a sadla si na stoličku pri kase a založila si ruky.

„Nik z ľudí to nevie. No videl som, ako ich niektorí z vás ovládli, označovali sa ako StÍpnici alebo tak nejak,“ vyslovil a prezeral si hrubé retiazky s gréckymi vzormi.

„Neviem koho myslíte, ale pocity sú súčasťou človeka. Ak človek mál rád zosnulého, tak bude za nim smútiť.“

„Ľudia sa nevedia nezarmútiť, ale vedia rozhodnúť o tom, kedy ich zármutok skončí. Každý smúti tak dlho, ako si určil, žiadna vonkajšia sila nedokáže ukončiť smútok.“

„Dúfam, že to nezažijete, ale ak vám umrie dieťa, tak to pochopíte.“

„Umrelo mi... ale môj smútok skončil, keď som sa s ňou rozlúčil. Nikdy na ňu nezabudnem, ale smútiť viac by bolo zbytočné,“ vyhlásil bez toho, aby si prestal prezerať šperky.

„Zbytočne? Ako môžete povedať niečo také?“

„Zbytočné a dokonca šialené, ak podľa vašej koncepcie zosnulý odišiel na lepšie miesto, smútiť za ním by sa rovnalo závidieť mu, že nie sme tam, kde je lepšie.

Ak však je na horšom mieste a trpí, podľa vás by chcel, aby ste aj vy trpeli?

A keď prestal existovať, je šialené smútiť za niekým, kto neexistuje, nemyslíte?“ vyhlásil a zahľadel sa jej do očí.

„Nemyslím, Boh nás stvoril, aby sme sa ľúbili navzájom počas života aj po smrti, nech sa staráme jeden o druhého a nech ho velebíme.“

„Oh, tie vaše argumentácie bohom. Keď sa už človeku minuli všetky dobré

argumenty, tak sa obracia na „autoritu“, na to, že je šéf, na to, že je to boží plán a podobné výmysly. Takže je to boží plán, že ste stratili všetku spokojnosť v živote, a nech do konca vášho života smútite?“

„Boh mi určil túto cestu a ja nemám na výber. Musím smútiť,“ povedala a sklopila zrak.

„Ten váš ľudský fatalizmus spôsobuje, že namiesto toho, aby ste urobili aspoň niečo pre zmenu, radšej nerobíte nič. Odovzdávate sa „božiemu plánu“ a budete trpieť a nariekať. Strach zo zmeny výhra nad rozumom. Veď i tesár pomáhal iným a nenechal ich napospas „božiemu plánu“.“

„Ja verím, že Boží plán existuje, ale to by ste ako ateista nepochopili.“ vyriekla a vrhla naňho nepekný pohľad.

„Ja som *realista,“* povedal s úsmevom, ignorujúc jej pohľad*.* „ani *my* nevieme zistiť, či existuje boh, posmrtný život, ale *my* sme sa neodovzdali osudu. Nie vždy dokážeme zmeniť chod udalostí, ale vieme rozhodnúť, ako ich budeme prežívať. Vy ľudia sa toto ešte musíte naučiť, iba zopár z vás to vie.“

„Celý čas tu rozprávate o ľuďoch, ako keby ste nebol sám človekom.“

„Neuverili by ste mi, keby že vám poviem pravdu, radšej sa ma spýtajte na niečo iné.“

„Skúste možno vám uverím,“

„Vo vašom ponímaní, by ste ma mohli nazvať vesmírnym pašerákom. Tak ako vy pašujete zlato z krajiny polmesiaca, tak ja pašujem vedomosti, z jedného miesta na druhé.“

Odkiaľ to vie? pomyslela si a premerala si ho. „Prečo sa vôbec o mňa zaujímate?“

„Pretože verím, že vám môžem pomôcť nájsť znova spokojnosť, nakoľko nik z ľudí nedokázal ukončiť váš smútok.“

Muž ukázal na prst, na ktorom bolo stále vidieť chýbajúci prsteň. Mallory si prikryla ruku s druhou rukou.

„Vidíte, hanbíte sa za to. Tie postoje a názory, ktoré do vás boli štepované od malička, vás nemôžu urobiť naozaj spokojnou, jedine nešťastnou.“

„Keď ste taký *múdry*, aký teda názor by som podľa vás mala mať?“ vstala a zahľadela sa mu do jeho hnedých očí.

„Smrť nie je pre ľudí zlom. Vaše mozgy a vaše civilizácie nie sú stavané pre nesmrteľnosť. Som tu síce krátko, ale vidím toľko ľudí, ktorí konajú nie preto, lebo to má zmysel, ale preto, že nemajú čo iné robiť. Vy ľudia sa často nudíte a chceli by ste

nesmrteľnosť, po pár storočiach by ste sami vyhľadávali smrť ako vykúpenie z utrpenia.“

„Takže podľa vás mám vyhľadávať smrť?“

„Nie, ale treba prijať to, že smrť je prirodzená vec, ktorá je stále bližšie a bližšie. Keď si to uvedomíte, tak budete môcť žiť dobrý život.“

„Chcete, aby som smrť svojho syna považovala za *prirodzenú vec*?“

„Áno a dokonca by ste to mali brať ako šťastie, pretože ste ho nevideli, ako sa trápi v živote alebo ešte horšie, že z neho vyrastie zlý človek, ktorých tu pobehuje plno.“

„Aké šťastie? *Preskočilo vám*? Mám byť rada, že mi umrel syn?!“skríkla a hrom zahučal jej na podporu.

„Takže by ste chceli nech sa radšej trápi alebo aby bol z neho zlý človek?“

„Nechcem ani jedno. Chcem, aby žil, chcem ho ešte raz vidieť, chcem s ním stráviť viac času.“

„Viac času, takže nie ste vďačná za tie chvíle, čo ste s ním zažili?“

„*Som!*“

„Tak potom prečo chcete ešte viac, než vám určil „boží plán“ ?“

„*Pretože... je to nespravodlivé*, že iné deti žijú a môj syn nie!“

„Takže by ste chceli nech namiesto vášho syna umrie iné dieťa?“

„*Preboha nie!* Ja chcem byť znovu so svojím synom, nechcem aby niekto umrel. Radšej som mala umrieť ja než on.“

„Takže by ste ho chceli nechať s otcom, ktorý ani len s vami nemal toľko trpezlivosti a pochopenia, že vás opustil?“

„Ja...“

„Prebudený hovoril, že život je utrpenie a mal pravdu. Váš syn bol ušetrený toľkých trápení, ktoré aj tak nakoniec vedú len k smrti. Aj keby sa dožil vysokého veku, po všetkých možných útrapách, počet rokov koľko by žil, by bol ničím oproti veku hviezd.

Preto nezáleží na dĺžke ale na tom, či sa vedie dobrý život. Ten kto žije dobre je pripravený umrieť kedykoľvek ale ten kto žije zle, nie je nato pripravený nikdy.“

„Tak som sa nato nikdy nepozerala,“ a oči jej zamyslene zablúdili.

„Chápete konečne, že život nie je nutne dobro a smrť nutne zlo? V ľudských dejinách viete nájsť veľa príkladov ľudí, ktorí sa rozhodli pre istú smrť, pretože život - ak by nič neurobili, by bol horší než akákoľvek smrť.“

„Kto naozaj ste?“

„Som ten, ktorý ide ďalej. Som posol vedomostí.“

Svetlo znovu nabehlo. Chvíľu tam Mallory len tak stála a pozerala na muža. Muž sa pozrel na zlatú kocku a Mallory si spomenula. Šla teda prevŕtať kocku a urobiť skúšku rýdzosti. Bolo to pravé zlato, tak Mallory vybrala zo sejfu peniaze a položila ich na stôl vedľa okienka.

„Ešte potrebujem váš občiansky," vyslovila ale hneď sa zarazila nad svojou otázkou.

„Nech sa vám darí, Mallory."

Mallory oslepilo oslnivé svetlo a inštinktívne siahla po zbrani.

Keď znovu uvidela jasne, muž v záložni už nebol. Poobzerala sa. Peniaze zmizli. Zlatá kocka ostala.

No všimla si, že v časti pre zákazníkov je niečo na zemi. Otvorila bezpečnostné dvere a šla sa na to pozrieť.

Na koberci bola vetvička. Vetvička z vŕby.

***

Dusnota už povolila. Kráčala po mokrej tráve k vŕbe a priložila odlomenú vetvičku ku konáru. Pasovala tam.

Zamyslene sklonila hlavu a prišla k jeho hrobu.

Pokľakla k náhrobnému kameňu a v ruke stále držala tú vetvičku z vŕby.

Rozplakala sa a začala „Nikdy na teba nezabudnem, synček, ale musím ísť ďalej, už nechcem takto žiť... som vďačná za to, že si bol v mojom živote a nič neľutujem. Milujem ťa Coulson," vyriekla a položila vetvičku z vŕby na hrob.

Utrela si slzy. A po chvíli vstala a šla ďalej so svojím životom.

***

„Claire, tade to poď," povedala Mallory malému dievčatku, ktoré viedla pomedzi hroby.

„Kde je Coulson, mami?"

„Tam, hneď pri tom pni."

Dievčatko viac nečakalo a rozbehlo sa k hrobu.

„Ahoj, Coulson, všetko najlepšie," pozdravilo sa a dalo k hrobu jedného zo svojich obľúbených plyšákov.

Mallory len zozadu podišla k Claire a usmiala sa. A zaspomínala aký bol zlatý Coulson, keď bol v Clairinom veku.

„Tu ste... Lory zabudla si mobil v aute a volal ti ten s tými sklonmi... tuším Tom," povedal muž a podal jej telefón.

„Tatí, myslíš si, že sa bude Coulsonovi plyšák páčiť?“ spýtalo sa dievčatko a pozrelo na pestrofarebného medveďa.

„Jasné,“ odvetil.

Mallorin telefón zazvonil. Jej manžel na ňu pozrel s pohľadom hovoriac „Nepočká to?“

„Vieš, že nie. Viem mu pomôcť ísť ďalej.“ Mallory zdvihla prichádzajúci hovor.

„Ahoj, Tom, čo ťa trápi?“

„Pani doktorka, zas sa cítim na dne, zase som si spomenul, že už nie je...“ a začal jej rozprávať o svojom dni.

„Chápem. Skús tú Letting go techniku, čo sme si na minulom stretnutí trénovali, dobre?“

„Môžeme si ju ešte znova vyskúšať, aj cez mobil?“

„Samozrejme,“ odvetila.

A len pokynula svojej rodine na odchod. Cestou k autu radila Tomovi, ako ísť ďalej. Ako aj mnohým ďalším.

2. miesto

Nina Kadáková

EŠTE JEDEN RAZ

Keď som ho zbadala prvýkrát, niečo sa zmenilo. Verím v to, že láska je chemický proces vo vašej hlave a srdce je orgán, ktorý pumpuje krv. Ale v tom momente by som prisahala, že som prestala dýchať. Sledovala som ho z diaľky, ako sa smeje. Nič viac to však neznamenalo. Nerobila som si nádeje a možno aj to bol dôvod, prečo si ma všimol. Jednoducho som nemala záujem. Uložila som si ten pocit hlboko v sebe a viac som to neriešila. Nechcela som do seba pustiť tú bolesť a zatrpknutosť z odmietnutia. Okrem toho nebolo by rozumné, niečo si s ním začať. Bol to námorník. Zostával mesiac do ich vyplávania. Bola to hlúposť, a tak moje dni v malom prístavnom mestečku plynuli ďalej. Leto bolo skoro na konci. Vypomáhala som v kuchyni miestnej krčmy. Z úzadia som sledovala námorníkov, ako sa zabávajú s krásnymi blondínkami. Popíjajú z veľkých krígľov. Smejú sa pri kartách a fajčia cigary. Sledovala som aj jeho. Ako sa uvoľnene hojdá na zadných nohách stoličky. Ako má ruku prevesenú cez operadlo. Aj to, ako sa mu napína biceps potetovaný vtáčími krídlami. Potriasla som hlavou, aby som si vyčistila myšlienky. Bolo nezmyselné na neho myslieť.

Kráčala som domov. Slnko už zapadlo a ulice boli slabo osvetlené.

„Hej!“

Otočím sa za zvukom. Nie som si istá, či to patrilo mne, ale keď sa otočím, stojí tam on. V ruke niečo drží. Je to moja šatka. Musela mi vypadnúť.

„Skoro si ju stratila,“ usmeje sa a ukáže rad dokonalých zubov. Nezmôžem sa ani na slovo. Stojím ako prikovaná k zemi. Podíde ku mne a vloží mi ju do dlane.

„Ďakujem,“ cítim, ako mi červeň stúpa krkom. Mám pocit, akoby som sa topila v mori. Moje telo je pod hladinou a klesá nižšie a nižšie. Slnečné lúče tancujú na hladine.

„Poznáme sa?“ prižmúri na mňa oči, no neprestáva sa usmievať. A tak sme sa prvýkrát stretli. Od tohto večera ma sprevádzal domov každý večer. Trávil so mnou čas a pomáhal mi, keď som posledná zatvárala krčmu.

Prvýkrát ma pobozkal v temnej uličke blízko móla. Čas prestal plynúť a ja som zostala zaseknutá v momente toho bozku. Jemne ma uhryzol do spodnej pery. Pritiahol si ma bližšie a je som splynula s jeho telom. Nechala som sa viesť jeho dotykom. Stáli

sme tam, až kým slnko nezačalo vychádzať a na obzore sa nezjavili prvé záblesky oranžovej a zlatej. Vrátila som sa do reality. Mesiac plynul každým dňom a každou nocou rýchlejšie. Moje myšlienky začínali byť ťaživejšie a ja uzavretejšia.

„Počkaj na mňa. Vrátim sa," šepkal mi do ucha. „Milujem ťa. Vrátim sa."

Vrátim sa.

Vrátim sa.

Prídem späť k tebe.

Sľub za sľubom.

Večer pred vyplávaním všetci oslavovali v krčme. Popíjalo sa a oslavovalo. Ráno mala loď opustiť prístav a vrátiť sa do jedného roka. Sledovali sme sa cez miestnosť. Približovala som sa k stolu. Chcela som sa pridať k oslavám. Vtedy sa k nemu naklonil blonďavý chlap sediaci po jeho pravici a niečo mu šepol. Videla som, že jeho telo stuhlo. Ako sa napäl. Sánka mu stvrdla a zrazu stál na nohách a vrhal sa po chlapovi. Prevrátili sa a s rachotom dopadli na zem. Stolička praskla a pivo sa vylialo. Dav začal hulákať od radosti. Muži sa mlátili hlava nehlava. Chcela som skríknuť, aby dával pozor, ale presne v rovnakom čase sa dostal nad blondiaka a obkročmo si na neho sadol. Päsťami mu začal udierať do tváre. Silnejšie a silnejšie. Krv sa zmiešala so špinou na dlážke. Blondiak stratil vedomie. Ale on neprestával. Udieral ďalej. Dav stíchol a navôkol sa ozvalo šepkanie. Dvaja muži ho odtiahli od doráňaného, zmrzačeného tela. Stála som tam v úplnom ohromení, a potom mi to došlo. Skoro ho zabil. Zvrtla som sa a vybehla som von. Bežala som ulicami, až kým som nestratila dych. Kým som lapala po vzduchu, dobehol ma. Zastal len pár krokov odo mňa.

„Si v poriadku?" načiahne sa po mne. Odtiahnem sa, akoby som sa bála, že ma jeho dotyk popáli.

„Skoro si ho zabil," zachrčím a prsty si zaborím do kučier. Do očí sa mi tisnú slzy.

Neodpovedá.

„Čo to malo znamenať?" skríknem frustrovane. „Skoro si ho zabil," zopakujem, „len tam bezvládne ležal. Bolo jasné, že si vyhral," môj hlas prejde do vzlykov.

Šepne moje meno a natiahne sa po mne. Zachytí mi ruku a snaží sa si ma pritiahnuť. Na rukách má stále jeho krv.

„Nechytaj sa ma," vrieskam a bránim sa.

„Šepká moje meno a stále sa snaží pritiahnuť si ma na hruď.

„Pusti ma!" udieram ho do hrude a sáčem do neho. Kričím po ňom, až kým sa

nevyslobodím. Potom sa rozbehnem preč a tentokrát za mnou nejde.

Ráno loď odpláva, ale ja nevyjdem z postele, ani aby som ju zazrela z okna, ako sa pomaly dostáva na more. Pretočím sa na druhý bok, chrbtom k oknu a plačem, až kým nezaspím.

Dobitý muž nemohol vyplávať a tak ho preniesli do miestnej malej nemocnice. Doposiaľ sa neprebral. Ubehlo niekoľko mesiacov, cez ktoré sa veci začali vracať do normálu. Začala som si nahovárať, že keď sa námorníci vrátia všetko sa vyrieši.

Mýlila som sa. Muž zomrel.

Plakala som každé ráno a každú noc. Keď sa námorníci vrátia, bude môj milý súdený za zabitie. A to sa trestá len podľa jedného. *Oko za oko a zub za zub.* A podľa morského kódexu ho zviažu reťazami a na nohy mu pripevnia závažia. Hodia ho do mora. Nech je dlh života vyrovnaný. Lámalo sa mi srdce. Tlačilo ma v hrudi ako nejaký balvan. Odpočítavala som dni do príchodu. Obhrýzla som si všetky nechty a rozdriapala pokožku. Oči mi opuchli. Slzy postupne zmizli a nahradil ich len neustáli stav úzkosti. Rok prešiel. Stála som na brehu a hodiny pozorovala obzor. Vždy, keď prišla do prístavu loď, nádej a strach mi stiahli hruď. No nikdy sa nevrátili. Ani po týždni. Ani po dvoch.

Ubehol mesiac.

A ďalší.

Z mesiacov sa stali roky.

A ja som začala zabúdať.

Zmierila som sa s tým, že sa nevráti.

A tak som žila ďalej bez neho.

Po šiestich rokoch s blížiacou sa jarou priplávala loď. Správa o námorníkoch sa rozniesla po celom prístave. Keď som sa to dozvedela, pomaly som kráčala s davom privítať námorníkov. Nevedela som, čo mám robiť. Môj život bol iný. Ja som bola iná. On bol iný. Zazrela som ho skôr ako on mňa. Sledovala som ho, ako pomáha vykladať náklad z lode. Na opálenej pokožke mu žiaril úsmev. Na predlaktí mal nové tetovanie a na tvári nové vrásky, ale stále to bol on. Cítila som, že moje pocity nepohasli. Napriek tomu, že

som na neho skoro zabudla, teraz sa mi to zdalo, ako keby nikdy neodišiel. Mala som pocit, že ho poznám. Napriek krutej pravde - muža predo mnou som vôbec nepoznala. Boli sme úplní cudzinci. Vycítil môj pohľad. Keď sa na mňa pozrel, úsmev sa mu ešte zväčšil. Zdvihol ruku a zakýval mi. Neubránila som sa úsmevu. Odmávala som. Spravil krok mojím smerom. Moje telo akoby stratilo všetok smútok. Zalialo ma jasné šťastie. Nadýchla som sa. Úsmev sa mi zväčšoval. Kráčal ku mne. Vrátil sa.

Zrazu sa mu do cesty postavili traja vysoký muži. Zahatali mi výhľad. Zmätene som skúmala situáciu. Spravila som pár krokov. Keď som ho znova zbadala, radosť bola preč, ale aj niečo iné. Jeho život bol preč. Oči mu pohasli a ramená ochabli. Niečo povedal mužovi, čo stál vedľa neho. Ten len prikývol a vydal sa mojím smerom. Zachytil ma v rovnakom momente, ako traja muži zdrapili jediného muža, ktorého som kedy milovala. Nebránil sa. Jeho oči patrili len mne. Cudzí chlap ma zdrapil a pritiahol si ma na hruď.

„Nepozeraj sa," povedal mi.

„Pusti ma!" vrieskala som. „Pusti ma! Nie! Nie! Pustite ho!" Bránil som sa.

Posledný raz sa na mňa pozrel a jemne sa usmial. Vedela som, že na rozlúčku.

„Nie! Nie! Nie!" hrdlo ma pálilo a celá som sa triasla.

„Nechce, aby si ho videla zomierať. Nepozeraj sa," bol silnejší ako ja a odniesol ma mimo dav. Ďalej od mora.

Metala som sa. Chcela som sa dostať do jeho náručia. Ešte raz ho objať. Ešte raz ho spoznať. Ešte jedenkrát.

Cítila som presný moment kedy z jeho tela unikol posledný dych, pretože moje vnútro zhaslo v rovnakom momente a už sa nikdy nevynorilo z hlbín, do ktorých nás hodili v ten deň oboch.

3. miesto

Adam Čačko

DIABLOV MLYNČEK

Všetko sa pokašľalo. Všetko! V momente, keď som odbočila do tej uličky, v momente, keď som sa zaradila do tohto kruháču. Nie, ešte skôr. Môj osud bol spečatený vo chvíli, keď nastúpil on.

A pritom to mala byť jazda ako každá iná. Nastúpiť do bielej, ošumelej oktávky, nenaštvať inštruktora na križovatkách, poďakovať, ísť domov. Už sa vlastne mala končiť, keď sme sa zastavili pri benzínke. Očividne už zažila aj lepšie časy. *„A lepších zákazníkov.“* Preblesne mi hlavou, keď sledujem, ako inštruktor Karol odhodil ešte dymiaci ohorok pred pumpu. *„Kým si vybaví svoje, môže to trvať aj hodinu“.* premietam, zatiaľ čo štuchancami a drobnou modlitbou prebúdzam k životu rádio. Cez šum a praskot ku mne prehovárajú útržky piesní, ako vzdialené ozveny duchov. Sedela som už dobrých pätnásť minút. Z rádia sa mi mäkko prihovárala ABBA. Práve hrali Angel Eyes, keď buchli dvere. Na usedenom mieste už trónil Karol. A vzadu nám pribudol pasažier. Keďže inštruktor nič nevravel, predpokladala som, že znova vezieme jedného z jeho pochybných kamarátov. Na tomto ale bolo niečo čudné. Možno v spôsobe, akým sa rozvalil na sedadle ani na tróne. Možno to bolo tým, ako sa jeho tvári vyhýbal každý lúč svetla. Nastavila som zrkadlo, aby smerovalo priamo na prišelca. Jeho tvár ostala zahalená tieňom. Zrazu ma premohla zvedavosť. Musela som vedieť, ako vyzeral. Musela som si overiť, že to, čo som kútikom oka zazrela nad jeho čelom, sa mi len zazdalo. Už-už som sa otáčala, keď mi na stehno dopadla mäsitá ruka. Karol upieral oči na vozovku a pokynul mi, aby som naštartovala. Ruku stiahol, až keď sa auto s kašľaním starého tuberáka rozbehlo po ceste.

Trasa bola pre mňa nová. Nikdy predtým som do tejto časti mesta nezablúdila. Celá moja pozornosť bola zameraná na cesty, križovatky a uličky. Nemala som čas venovať pozornosť neobvyklému tichu, ktoré sa plazilo autom. Inštrukcie od Karčiho boli zachrípnuté.

„*Možno ho konečne dohnali všetky cigarety, ktoré za svojho života vyfajčil*.“ pomyslela som si, keď prstom, ktorý vyzeral ako nedovarený párok, ukázal na ďalšiu odbočku. Obe strany cesty lemovali šedé paneláky. Líšili len množstvom grafitov na stenách. Na

uliciach bolo nezvyčajne veľa bezdomovcov, viac smetných košov, ale úplne najviac odpadkov. Váľali sa po ceste, pokrývali chodníky. Tie ľahšie jazdili na vetre z miesta na miesto. Vlaste celá ulica vyzerala ako skládka. Vonkoncom mi to nepasovalo k zastaralému, no rozhodne elegantnému zjavu môjho pasažiera.

Z úvah o stave spoločnosti ma vytrhol až nezvyčajný pokyn inštruktora: „Teraz vojdi do kruhového objazdu. Jazdi pomaly popri kraji, tuna pán ti povie kadiaľ von." hlas sa mu triasol, keď som sa zaradila do pomalého pruhu áut.

„Takže sme vyrovnaný, však pane? Dlh je splatený." Ako to hovoril, na holej hlave sa mu perlil pot. Jedinou odpoveďou mu bolo ticho. Karol tiež nevydal ani hláska. Neprehovoril, keď sme urobili slimačí okruh okolo kruháču. Dokonca ani vtedy, keď si cestujúci pripálil draho vyzerajúcu cigaru. Dym ma zaštípal až kdesi v pľúcach. Už dlho som musela znášať Karolove cigy, ale toto bol iný kaliber. V prvom rade to určite nebol žiadny tabak. Smrad spáleniny sa rozliezal po aute. Rádio postupne prestalo hrať, akoby sa aj ono udusilo sírnym zápachom. Nechcela som zasahovať do Karolovych kšeftov. Vyzeralo to, že tentoraz sa mu podarilo vytočiť nejakú veľkú rybu. *„Žeby to bolo tajomstvo nášho pasažiera? Pravý mafián?"*

Karol si to vyložil ako povolenie rozprávať hoci ho očividne chytala panika a hlas zrádzal: „Vr-Vraveli ste predsa dušu za dušu..." Veta ostala visieť medzi nimi. **„Choď."**

To jediné slovo zaškrípalo, ako by ani nevyšlo z ľudských úst. Na to môj inštruktor otvoril dvere a vyskočil z idúceho auta. Nešlo o jeden z tých akčných filmových výskokov. Auto sa hýbalo tak piatimi kilometrami za hodinu. Vzhľadom ku všetkej jeho mäsitej mase to však bol obdivuhodný výkon. Rýchlo sa pozbieral zo zeme a ešte rýchlejšie sa dal na útek. Ja som však stále musela myslieť na pohľad, ktorý mi venoval. V jeho očiach sa zračila čistá hrôza. Jeho výraz pripomínal králika, ktorý zbadal tesáky líšiaka. *„ Aj upaľoval ako králik!"* pomyslela som si pobavene. *„počkať, nepovedal predtým...?"* myšlienku mi nebolo súdené dokončiť. Pasažier ma poklepal po ramene, aby získal moju pozornosť. Keď som sa začala otáčať, aby sme si videli do očí, ruka mi stisla rameno.

„Králik unikol. Líšiakovi nechal namiesto seba hlúpu hus." Prestala som sa otáčať, a on ma pustil. „**Uzavrime dohodu!"** ozval sa pasažier.

„Nič som nevidela, nič som nepočula, nikomu nič nepoviem!!" vyhŕklo zo mňa. Pasažier sa zasmial. Znelo to sucho, chrapľavo.

„**Inú dohodu. Ja mám niečo, čo chcete, vy máte niečo, čo chcem ja.“** Nevedela som, čo na to povedať. Žeby dohoda o ochrane? O výpalnom? „Nemáte nič, o čo by som stála!“ dúfala som, že sa mi podarilo znieť odvážne.

„To predsa ešte neviete. Netušíte, čo všetko vám práve ponúkam.“ Jeho hlas sa postupne vyhladil. Čím dlhšie rozprával, tým menej znel ako násilník. *„Žeby nie mafián, ale realitný maklér?“* myslela som si. „Čo také teda ponúkate?“ riskla som svoje šance. „Čo takto bohatstvo, slávu a moc?“ navrhol.

Odmietla som.

Pričasto som počúvala príbehy o dievčatách, ktorým nasľubovali presne toto, a nikto o nich viac nepočul. Práve teraz zrejme natáčali filmy pre dospelých niekde v Thajsku. „Máte pravdu, to je príliš vágne.“ zapriadol „Čo takto miesto na vysokej škole lekárstva? Alebo, keď už sme pri tom, akejkoľvek škole. Viete, mám veľa... priateľov aj v akademických kruhoch.“

„Nezáujem.“ znela moja odpoveď. *„Ako vedel, na ktorú školu... na tom nezáleží. Stačí ho len rázne odmietnuť.“*

A naozaj som ho odmietnuť chcela. No on pokračoval. Hlasom sladkým ako med a hladším než zamat sa opýtal „A čo tak niečo osobnejšie? Povedzme... Nové srdce pre vášho priateľa? Preto predsa chcete študovať medicínu. Preto ťaháte šichty v dvoch prácach a tento vodičský preukaz si robíte, aby ste sa mohli uchádzať o tretiu. Systém sklamal, darca sa nenašiel. Smutné, vážne, súcitim s vami. Dovoľte mi teda pomôcť. Jediný podpis, a váš priateľ bude ako nový. Len pomysli na všetky chvíle, ktoré spolu strávite. Jeho šepot sa zmení na radostný smiech, jeho krok spevnie, znova bude môcť žiť! A Ty budeš vedieť, že je to tvoja zásluha. Nikdy ťa neopustí, veď ti dlží život! Spolu zostarnete, budete mať krásne deti, ktoré vám neskôr dajú nádherné vnúčatá. To je osud, ktorý ti sľubujem. Stačí jediný podpis, a môj sľub sa stane skutočnosťou.“

„Vážne dokážete zariadiť niečo také?“ šepla som potichu. *Už to bolo tak dlho, nekonečný kolotoč, do ktorého som vstúpila pred rokom. Ani som nedúfala, že by raz mohol skončiť.*

„Ver mi, ak to niekto dokáže zariadiť, tak práve ja.“

„Čo za to chcete?“ Zasmial sa, pobavený mojimi obavami.

„To nie je vôbec dôležité. V prvom rade ti chcem pomôcť. Bude to niečo symbolické, ako v rozprávkach. Drobný pich do prsta, podpis kvapkou krvi.“ Ponad rameno mi do lona položil zvinutý kus papiera a brko. Premohla som sa, nepozrela som na neho. Bola som si

istá, že celá hra na mačku a myš by sa skončila v momente, keď by som zazrela jeho tvár. Netušila som, čo by stalo, ale chcela som mu veriť. Nie, ja som mu verila. Celým svojim bytím som vedela, že dnes mu z pier nevyšla jediná lož. Rozvinula som zmluvu. Tak trochu som čakala latinčinu. Jediný text na papieri hlásal: „Jedno srdce za jeden podpis". Brko bolo v mojich prstoch ťažké, trochu sa triaslo, keď mi ostrý hrot prenikol do prsta. Nebolelo to, nie fyzicky. Jemné pichnutie som cítila kdesi hlboko, hlboko vo svojom srdci. „Nie!" vykríkla som a odhodila papier i brko. Bolo to ako vo filme, mohla som len sledovať, ako sa duša bráni telu. Lebo hoci som chcela pomôcť Petrovi viac než čokoľvek iné, cena za to by bola privysoká. On by niečo také nikdy nežiadal. A hoci som vedela, že to nebude ľahké, nakoniec to spolu zvládneme. So všetkou odvahou, ktorú som dokázala pozbierať, som sa zvrtla a obzrela na zadné sedadlá.

Všetko čo som však videla bol hustý, cigarový dym. Silueta za ním sa pohodlne oprela o sedadlo. Jeho pery sa pomaly roztiahli do úškrnu, žiarivého ani ranná hviezda. Len beloba jeho zubov presvitala cez dymový závoj.

„To skúšajú všetci. Všetci chcú na poslednú chvíľu vycúvať z dohody. Môj čas je drahý, cena za jeho márnenie vysoká. Ale ty si ho márniť nechcela, však? Pretože obaja vieme, že chceš to, čo ponúkam. Ty len potrebuješ čas na premýšľanie. Presne to ti dám. Premýšľaj, koľko len chceš. Som si istý, že nakoniec podpíšeš, a budeš rada, že si tak spravila."

Auto sebou trhlo a pomaly sa dalo obchádzať kruhový objazd. Bleskovo som oblapila volant, ten sa však ani nepohol.

„Čo ste urobili?!" Ticho. Obzrela som sa, ale starom pánovi nebolo ani pamiatky. Skúšala som kričať, vyraziť dvere, rozmontovať auto... nič nepomohlo. Nič nezabralo. Oktávia naďalej pomaly krúžila. Zmenila som taktiku, skúšala som zmluvu roztrhať, spáliť, vyhodiť medzierkou v okne. Zakaždým sa na jej mieste objavila nová. Preto píšem na zadnú stranu tento odkaz. Môj príbeh. Pretože už to budú dva roky, čo som nastúpila. Bez vody, bez jedla. Stále smädná, hladnejšia každou hodinou... a predsa neschopná odísť. A nie som to len ja. Cez okná vidím do ostatných áut. Sú v nich ženy, muži, niekedy celé rodiny, starý i mladý. Krúžia. Čakajú. Odolávajú. Raz za čas sa niektoré z áut odpojí a odfičí do diaľky. To sú tí, ktorý podpísali. Túto správu píšem ako zúfalý stroskotanec, dúfajúc, že ju niekto objaví a vyhne sa zradným vodám. Pre mňa už je pozde. Dajte na moju radu. Vyhýbajte sa tomu, kto ponúka zázraky. Ste stratený v momente, keď vás osloví.

ODPOVEDE VÍŤAZOV 4. ROČNÍKA CAS JOM NA POLOŽENÉ OTÁZKY

veková kategória 12 – 15 rokov: Q & A

Sara Pekarčíková, žiačka Gymnázia J. B. Magina Vrbové:

Pripravujeme Zborník príspevkov súťažných prác 4. ročníka Celoslovenskej autorskej súťaže JURÍK očami MLADÝCH a preto by sme boli radi, aby ste nám poskytli odpovede na otázky, ktorý bude súčasťou zborníka.

- *Sara s Vašou poviedkou Niekto ma tam chcel ste získali Mimoriadne ocenenie v kategórii 12 - 15 rokov.*
  Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?

Moja poviedka Niekto ma tam chcel sleduje skupinku (ne)kamarátov behom narodeninovej oslavy jedného z nich, ktorá bude mať rýchly spád. V pozitívnom alebo negatívnom smere? Nechajte sa prekvapiť. Niekto sa otrávi, niekto zaspí. Bude to hlavná postava Olívia? Bude to mať až smrtiace účinky? Poviedka je napísaná tak, aby sa hrala s napätím až do konca. Námet prišiel sčista-jasna. Napadol mi cestou do školy.

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

1. poviedku poslanú do literárnej súťaže som napísala v 5. triede. Moje začiatky ma namotivovali pokračovať, keďže som vyhrala mnoho súťaží.

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

O súťaži som sa dozvedela od mojej pani učiteľky slovenského jazyka a literatúry. Bola to 1. súťaž so žánrovým zaradením horor, mystery, do ktorej som sa zapojila. Práve určenie takých žánrov ma nadchlo natoľko, aby som sa zapojila.

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Akékoľvek ocenenie mojej snahy v literárnej sfére ma vždy posunie.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

Určite sa chystám pokračovať v literárnej tvorbe. Je to jedna z mojich najväčších záľub, priam vášní.

Q & A

Soňa Minarčicová, žiačka ZŠ a MŠ Ondreja Cabana Komjatice:

- ***Soňa s Vašou poviedkou Tajomstvo v podkroví ste získali 1. miesto v kategórii 12 - 15 rokov. Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?***

Moja poviedka je o dievčati menom Sofi, ktoré v podkroví nájde čarovnú knihu. Vďaka nej zažije rôzne dobrodružstvá a spozná nových kamarátov. Chcela som vytvoriť príbeh, v ktorom sa bude diať niečo tajomné, čarovné a zaujímavé.

- ***Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?***

Tajomstvo v podkroví bola moja prvá poviedka. Písala som ju dlhší čas a postupne som vymýšľala, čo všetko sa v príbehu udeje. Bola to pre mňa nová skúsenosť, pretože dovtedy som ešte žiadnu poviedku nenapísala. Krátke verše a príbehy som však tvorila aj na hodinách slovenského jazyka a literatúry.

- ***Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?***

O súťaži som sa dozvedela od svojej pani učiteľky slovenčiny, ktorá ma povzbudila, aby som to skúsila. Som rada, že ma priviedla k literárnej tvorbe a pomohla mi objaviť niečo nové. Ani vo sne by mi nenapadlo, že sa mi podarí získať prvé miesto!

- ***Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?***

Áno, určite! Veľmi ma to potešilo a dodalo mi chuť pokračovať v písaní. Už mám napísaných aj niekoľko ďalších poviedok, ktoré by som chcela poslať do iných súťaží. Uvidím, ako sa im bude dariť, ale určite by som chcela skúsiť písať aj naďalej.

- ***Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?***

Zatiaľ presne neviem. Možno ma to časom prestane baviť a nájdem si iný koníček, ale možno pri písaní zostanem. Momentálne ma tvorba príbehov baví a mám veľa nápadov, ktoré by som chcela rozpracovať. Uvidím, čo prinesie budúcnosť!

Q & A

Zara Litvová, žiačka ZŠ Nábrežná Nové Zámky:

- ***Zara s Vašou poviedkou Tajomstvo odhalené smrťou ste získali 2. miesto v kategórii 12 - 15 rokov. Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?***

Moja poviedka je o žene s paranojami, ktorá sa snaží vypátrať vraha.
Námet vznikol spontánne, rada si vymýšľam príbehy a predstavujem si akoby sa mohli vyvíjať. Postupne som začala premýšľať nad dejom a takto vznikol môj príbeh.

- ***Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?***

Keď mám byť úprimná, moje začiatky nevznikli čítaním kníh, skôr pozeraním krimi seriálov ako napríklad Mentalista či Monk. V 9 rokoch som sa nad vrahmi začala zamýšľať a v 11 začala písať prvý príbeh.

- ***Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?***

Informácie mi poskytla moja pani učiteľka, ktorá si všimla môj sloh, ktorý vynikal.

- ***Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?***

Posunie ma to dopredu, keďže som dostala motiváciu a ďalšie nápady na tvorenie.

- ***Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?***

Rozhodne by som sa chcela tvorbe poviedok, či dokonca kníh ďalej venovať, pretože milujem vytvárať nové scenáre, či dokonca postavy a ich emócie.

Q & A

veková kategória 16 – 20 rokov:

Alžbeta Belanová, Gymnázium Jána Hollého v Trnave:

- *Alžbeta s Vašou poviedkou Medzi rozkazom a bozkom ste získali Mimoriadne ocenenie v kategórii 16 - 20 rokov.*
  Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?

Moja poviedka je o dvoch mladých ľuďoch - nemeckom chlapcovi v uniforme a židovskom dievčati, ktorí sa do seba zamilujú počas druhej svetovej vojny. Chcela som ukázať ten kontrast, keď sa proti sebe postaví krutá doba a rozkazy na jednej strane a obyčajný cit dvoch ľudí na strane druhej. Námet mi napadol tak, že som rozmýšľala, aké to muselo byť, keď dvaja ľudia chceli len normálne žiť a milovať sa, no celá spoločnosť a pravidlá okolo nich boli nastavené proti nim.

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

Písaniu sa venujem už dlhší čas. Moje literárne začiatky boli spojené s krátkymi úvahami a prvými pokusmi o príbehy, ktoré vznikali najmä pre radosť z tvorenia a túžbu zachytiť vlastné myšlienky či pocity na papier. Postupne som začala preskúmavať hlbšie témy a formovať svoj vlastný štýl.

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

O súťaži som sa dozvedela v škole. Hlavným dôvodom prihlásiť sa bola túžba získať nepredpojatú spätnú väzbu na svoju tvorbu od odbornej poroty a zistiť, ako môj príbeh zarezonuje u čitateľov mimo môjho okolia.

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Určite áno. Mimoriadne ocenenie je pre mňa obrovskou motiváciou, povzbudením a potvrdením toho, že témy a emócie, ktoré sa snažím do písania vložiť, majú zmysel.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

Jednoznačne áno. Písanie je pre mňa prirodzeným spôsobom vyjadrenia a neoddeliteľnou súčasťou života. V budúcnosti by som rada pokračovala v tvorbe nových príbehov, objavovala ďalšie témy a prinášala čitateľom myšlienky, ktoré v nich zanechajú stopu.

Q & A

Eliana Lelkesová, Gymnázium Vráble:

- *Elianas Vašou poviedkou Ticho, ktoré sa nedá zmyť ste získali 1. miesto v kategórii 16 - 20 rokov.*
  Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?

Moja poviedka hovorí o mladej, odvážnej žene, ktorá chráni práva zvierat. Príbeh je dramatický s množstvom zápletiek. Námet naň prišiel spontánne, rovnako ako u ďalších mojich tvorieb.

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

Literárne tvorím už od mojich trinástich rokov. Moje začiatky boli obyčajné a písanie sa stalo iba náhodným koníčkom, ktorý sa rozvinul do súťažných poviedok s úspešnosťou...

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

Zaujala ma najmä téma súťaže 'Jurík očami mladých', ktorá ma povzbudila do odoslania poviedky. Dozvedela som sa o súťaži prostredníctvom hľadania sympatických tém..

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Som vďačná, že sa porota zhodla na mojom ocenení a rozhodne ma povzbudila v tvorení naďalej.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

Áno, plánujem sa venovať tvorbe naďalej, dokonca aj budúcu kariéru v tomto duchu.

Max Ján Jäger, Gymnázium Jura Hronca Bratislava

- *Max Ján s Vašou poviedkou Obyčajné dni za neobyčajných okolností ste získali 2. miesto v kategórii 16 - 20 rokov.*
  Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?

Moja poviedka vznikla pomerne spontánne. Pôvodne som ju písal najmä preto, že som si potreboval vylepšiť hodnotenie zo slovenského jazyka na konci školského roka. Aj napriek tomu som však chcel vytvoriť niečo, čo by malo hlbší význam a nebolo by to iba obyčajné splnenie školského zadania. Rád tvorím zaujímavé diela, či už na hodinách, alebo vo voľnom čase, a pri písaní sa snažím premýšľať nad tým, čo chcem čitateľovi skutočne odovzdať.
Poviedka do určitej miery odráža môj vlastný život, ale zároveň aj život mnohých ľudí, ktorí sa neustále niekam ponáhľajú a snažia sa mať všetko vopred naplánované. Jedným z hlavných prvkov je skutočnosť, že každý odsek sa začína presným časovým údajom. Chcel som tým vytvoriť atmosféru života, ktorý je rozdelený na jednotlivé úlohy, povinnosti a časové úseky. V dnešnej dobe máme často pocit, že musíme všetko stihnúť, všetko kontrolovať a presne vedieť, čo nás čaká. Pritom však zabúdame na to, že práve nepredvídateľnosť je jednou z vecí, ktoré robia život zaujímavým.
Myslím si, že človeku sa môže celý jeho starostlivo pripravený plán zmeniť v priebehu jediného okamihu. Hoci to spočiatku vnímame ako problém, niekedy práve takéto situácie prinesú do nášho života niečo nové a hodnotné. Podľa mňa by literárne dielo malo stáť predovšetkým na silnej myšlienke a pointe. Gramatická správnosť a zaujímavý štýl sú, samozrejme, dôležité, no ešte dôležitejšie je, aby si čitateľ z diela niečo odniesol a aby v ňom po dočítaní niečo zostalo.

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

Literárnej tvorbe sa nevenujem systematicky ani pravidelne. Väčšinou píšem v škole, keď dostaneme nejaké zadanie, alebo vtedy, keď mám potrebu vyjadriť svoje myšlienky a pocity prostredníctvom textu. Nikdy som nemal presne stanovený okamih, od ktorého by som sa považoval za človeka, ktorý sa venuje literatúre. Skôr to vnímam ako prirodzený spôsob, ako občas pretaviť svoje uvažovanie do niečoho konkrétneho.
Pri písaní ma zaujíma najmä to, ako možno prostredníctvom obyčajných slov vyjadriť myšlienku, ktorá človeka prinúti zamyslieť sa. Nemyslím si, že literárna tvorba musí byť nevyhnutne výsledkom dlhoročných skúseností alebo profesionálneho prístupu. Niekedy môže vzniknúť aj celkom spontánne, z obyčajnej situácie alebo z pocitu, ktorý človek potrebuje dostať zo seba.
Literatúru vnímam aj ako spôsob rozvíjania kritického myslenia. Pomáha nám lepšie porozumieť nielen svetu okolo nás, ale aj vlastným hodnotám a postojom. Autor pri písaní premýšľa nad tým, čo chce povedať, zatiaľ čo čitateľ má možnosť interpretovať text vlastným spôsobom. Práve táto vzájomná výmena myšlienok je podľa mňa na literatúre zaujímavá.

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

O možnosti zapojiť sa do súťaže som sa dozvedel v súvislosti so školskou tvorbou, keďže samotná poviedka vznikla pôvodne ako súčasť mojej snahy vylepšiť si hodnotenie zo slovenského jazyka. Spočiatku som teda nad súťažným úspechom vôbec neuvažoval. Mojím cieľom bolo vytvoriť kvalitný text, ktorý by spĺňal zadanie, no zároveň by v sebe niesol aj niečo osobné a zmysluplné.
Pri písaní som sa snažil nesústrediť iba na to, aby bol výsledný text zaujímavý na čítanie. Chcel som, aby mal svoju vlastnú myšlienku a aby jednotlivé prvky poviedky podporovali jej celkové posolstvo. Práve preto som sa rozhodol pracovať s presnými časovými údajmi a s predstavou života, ktorý je až príliš zviazaný plánmi a povinnosťami.
Ocenenie na druhom mieste ma úprimne prekvapilo, no zároveň veľmi potešilo. Mal som pocit, že sa mi podarilo vytvoriť niečo kvalitné a že som do textu vložil aj kúsok seba. Je príjemné zistiť, že myšlienka, ktorú človek pôvodne vytvorí pre vlastnú potrebu alebo v rámci školského zadania, dokáže zaujať aj ďalších ľudí. Spätne som rád, že som sa do tejto tvorby pustil, pretože mi priniesla oveľa viac, než som na začiatku očakával.

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Určite ma potešilo a dodalo mi určitú dávku sebavedomia. Pred ocenením som nad tým, že by som sa mohol literárnej tvorbe venovať aj mimo školských povinností, veľmi neuvažoval. Písanie som vnímal skôr ako príležitostnú činnosť, pri ktorej môžem vyjadriť svoje myšlienky, prípadne splniť zadanie alebo si vylepšiť známku. Zistenie, že moja práca dokázala zaujať natoľko, aby získala ocenenie, však tento pohľad trochu zmenilo.
Najviac ma teší, že som mal pocit, že poviedka má svoju hodnotu nielen z hľadiska spracovania, ale predovšetkým z hľadiska myšlienky. Pre mňa je totiž dôležité, aby literárne dielo v čitateľovi niečo zanechalo. Nemusí to byť nevyhnutne jednoznačné posolstvo, s ktorým sa stotožní každý. Stačí, ak človeka prinúti na chvíľu sa zastaviť a pozrieť sa na určitú vec z iného uhla pohľadu.
Ocenenie ma teda motivovalo zamyslieť sa nad vlastnými možnosťami a možno vo mne objavilo aj skrytý talent, o ktorom som predtým veľmi neuvažoval. Neznamená to, že sa teraz plánujem okamžite stať spisovateľom, ale určite budem k podobným príležitostiam pristupovať otvorenejšie. Človek totiž niekedy zistí, čoho je schopný, až keď sa do niečoho pustí bez veľkých očakávaní.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

V budúcnosti sa neplánujem naplno venovať literárnej tvorbe ani si z nej robiť hlavné životné smerovanie. To však neznamená, že by som sa jej chcel úplne vzdať. Myslím si, že sa určite nájdu chvíle, keď budem mať potrebu niečo napísať, či už preto, že budem chcieť vyjadriť svoje pocity a myšlienky, alebo preto, že sa objaví zaujímavé zadanie, ktoré ma osloví. A, samozrejme, nemožno vylúčiť ani ďalšiu motiváciu v podobe vylepšenia známky zo slovenského jazyka.
Literatúru považujem za užitočnú nielen pre samotných autorov, ale aj pre čitateľov. Učí nás premýšľať, spochybňovať zaužívané predstavy a vnímať veci z rôznych perspektív. Práve schopnosť rozlišovať medzi tým, čo je skutočne dôležité, a tým, čomu venujeme zbytočne veľa pozornosti, považujem v dnešnom svete za veľmi cennú. Aj preto si myslím, že písanie má význam, aj keď sa mu človek nevenuje profesionálne.

Ocenenie mi ukázalo, že aj príležitostná tvorba môže mať svoju hodnotu a že človek nemusí mať od začiatku veľké ambície, aby vytvoril niečo zaujímavé. Možno sa k literatúre v budúcnosti vrátim častejšie, možno zostane iba občasným spôsobom, ako vyjadriť vlastné myšlienky. Zatiaľ to nechávam otvorené. Napokon, ak ma moja poviedka niečo naučila, tak práve to, že nie všetko musí byť naplánované do poslednej minúty a že niekedy môžu tie najzaujímavejšie veci vzniknúť úplne nečakane.

Q & A

Marko Mituchovič, Spojená škola – SPŠE S. A. Jedlika Nové Zámky

- *Marko s Vašou poviedkou Kam odchádzajú stratení ste získali 3 miesto v kategórii 16 - 20 rokov.*
  Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?

Myslím si, že každý z nás sa niekedy cíti stratený. Nie nevyhnutne fyzicky, ale skôr v sebe samom. Chcel som sa zamyslieť nad tým, čo sa deje s ľuďmi, ktorí prestanú vedieť, kam patria. Námet vznikol z obyčajného premýšľania nad ľuďmi a ich životmi, pretože nie každý, kto sa stratí, chce byť aj nájdený

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

Začal som písať okolo 14-tich rokov. Nikdy som si vyslovene nepovedal, že sa chcem stať spisovateľom. Jednoducho som mal v hlave príbehy, ktoré som chcel niekam dostať. Moje začiatky boli hlavne o skúšaní, experimentovaní a hľadaní vlastného štýlu. A myslím si, že ten stále hľadám

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

O súťaži som sa dozvedel v škole. Spočiatku som nad účasťou veľmi nepremýšľal, ale nakoniec som si povedal, že nemám čo stratiť. Chcel som zistiť, či dokáže môj príbeh osloviť aj niekoho iného než mňa samotného.

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Ocenenie vnímam ako potvrdenie, že má zmysel dať svojim myšlienkam priestor. Samozrejme, nepíšem iba kvôli oceneniam, ale je príjemné vedieť, že niekto venoval čas môjmu príbehu a našiel v ňom niečo hodnotné.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

Myslím si, že príbehy budem vytvárať vždy, aj keby zostali iba v mojej hlave. Písanie je pre mňa spôsob, ako dať myšlienkam určitú podobu. A pokiaľ budem mať čo povedať, rád by som v tom pokračoval.

veková kategória 21 – 25 rokov:

Marko (Karolus) Župa, Košice:

- *Marko s Vašou poviedkou Rozlúčka pri vŕbe ste získali Mimoriadne ocenenie v kategórii 21 - 25 rokov. Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?*

Poviedka rozpráva príbeh o Mallory smútiacej za svojím synom. Nečakane sa v jej živote objaví zvláštny cudzinec, ktorého pohľady na svet sú v jej očiach zvláštne. No predsa vidí, že niečo na jeho argumentoch je. Dielo som už mal ako tak napísané predtým, lebo som chcel napísať niečo, kde by sa otočil postave pohľad na svet. Vnímam, že niektorí ľudia nevedia spracovať stratu blízkeho ani pod dlhom čase a musí sa stať malý zázrak, aby sa opäť vedeli tešiť zo života.

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

Prv som mal v hlave príbehy a postupom času ich už bolo tak veľa, a tak boli dlhé, že som si ich začal zapisovať. Na začiatku som iba preskúmaval myšlienky a nápady, ale postupom času som ich začal rozpisovať a tvoriť príbehy. Moje prvé dielo *Ja, Serena*, ktoré je o vedľajšej postave z knihy, ktorú raz, dúfam, napíšem, som napísal asi za tri mesiace ešte v roku 2023. Po dopísaní som vedel, že určite ako každú schopnosť aj túto treba rozvíjať. Preto som začal písať do rôznych súťaží, aby som sa zlepšoval.

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

Kamaráti spísali zoznam súťaží, ktoré sú na Slovensku a v Česku. Pri pozeraní propozícií súťaže som uvidel slovo filozofické a hneď mi napadlo, že by som tu mohol niečo poslať. Nie je totiž veľa súťaží, kde by som mohol poslať filozofickejšie diela, a preto som vďačný, že som to mohol využiť a poslať svoju poviedku.

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Verím, že áno. No určite stále sa musím v mnohých veciach zlepšovať, a keď sa i nebude dariť písať, tak si rád spomeniem, na získané ocenenie z Juríka, kde som bol prvýkrát v živote ocenený.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

Áno, plánujem. Momentálne by som chcel hlavne dopísať poviedky, ktoré mám rozpísané. Dokončiť príbehy, ktoré som načal, a nakoniec by som chcel jedného dňa napísať knižnú sériu, kvôli ktorej som začal tvoriť. Taktiež dokončiť už ako-tak hotovú filozofickú knihu.

Nina Kadáková, Nitra:

- *Nina s Vašou poviedkou Ešte jeden raz ste získali 2. miesto v kategórii 21 - 25 rokov.*
  Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?

Poviedka Ešte jeden raz pojednáva o agresii a schopnosti vyrovnania sa so skutkami, ktoré vznikajú práve kvôli nekontrolovanému hnevu. Je o vnútornom boji mladej, ženy, ktorá narazí na hranicu, cez ktorú si nie je istá, či sa dokáže preniesť. V závere poviedka odkazuje na silu zákona, ktorý radikálne rieši danú situáciu a ženu zanecháva v bolesti napriek jej ochote odpustenia.

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

Prvé poviedky a eseje som napísala, keď som mala šestnásť. V tom veku som začala veľa čítať a zrazu vo mne nastal moment, kedy som aj ja chcela začať tvoriť a niečo prostredníctvom príbehov povedať. Rada hovorím, že príbehy ku mne prídu samé a ja ich spíšem najlepšie ako viem.

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

Do súťaží som sa prihlasovala najskôr prostredníctvom školy, no neskôr som zistila, že je oveľa viac súťaží ako škola ponúka, a tak som si začala hľadať sama príležitosti, kam by som sa mohla prihlásiť. Tak som našla aj **JURÍK očami MLADÝCH**. Nie nadarmo sa hovorí: kto hľadá, ten nájde.

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Každé jedno ocenenie ma vždy poteší a dá mi pocit, že ľudia stále veria v literatúru a hodnotu slova. Myslím si, že v dnešnej dome by sa to malo ceniť ešte viac, keďže dnes vám umelá inteligencia vytvorí na počkanie čokoľvek. O to viac si aj ja sama cením každého jedného, ktorý venuje svoj čas, aby sa zlepšil v akejkoľvek kreatívnej aktivite. Verím, že cenenie si zaslúžia všetci, ktorí si nevyberajú dnes už ľahšiu cestu, ale veria v jedinečnosť ľudských myšlienok. Keď vyhrám nejakú cenu, motivuje ma to písať ďalej, lebo to znamená, že nie som jediná, komu na tom záleží.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

Aktuálne študujem dve vysoké školy a jedna z nich je právo, ktorému by som sa chcela venovať aj po doštudovaní. Moje sny sa vždy točili okolo literatúry, no podmienky uživenia sa slovom sú v dnešnej dobe mizivé. Napriek tomu sa vždy k literatúre a písaniu vrátim s láskou a radosťou a vždy si na ňu nájdem čas. Preto si hovorím, že človek nikdy nevie.

Q & A

Adam Čačko, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave:

- *Adam s Vašou poviedkou Diablov mlynček získali 3. miesto v kategórii 21 - 25 rokov.*
  Povedzte nám, o čom pojednáva vaša poviedka a ako ste prišli na jej námet?

O čom pojednáva moja poviedka? To závisí od človeka, čo ju číta. Niekto tam nájde príbeh mladej ženy, ktorá bojuje s nefunkčným systémom poisťovní. Niekto zas bude čítať o zbabelcovi, ktorý obetoval diablovi nevinnú dušu. Ako prvé existovali postavy. Trochu cynická mladá žena, ktorá napriek ťažkej situácii nestráca zmysel pre humor a nádej. Na druhom konci obchodník so zázrakmi, ponurá postava, ktorá sa pohybuje na pomedzí svetov. A nakoniec jeden ukážkový zbabelec, ktorý prepojí ich osudy. Dej sa pár krát menil, z tržnice, cez nemocnicu i križovatku, až nakoniec skončil pri kruhovom objazde a finálnej podobe, s ktorou som bol spokojný.

- *Odkedy literárne tvoríte? Aké boli vaše literárne začiatky?*

Písať som začal dávno, už na základnej škole. Tvoril som hlavne poetické diela. Veľa som ale čítal, a z prečítaných príbehov vznikla túžba napísať jeden, perfektný príbeh pre seba. Tak som začal s kratšími dielami a stále na nich pracujem.

- *Ako ste sa dozvedeli o súťaži a čo rozhodlo, že ste sa prihlásili?*

O súťaži som sa dozvedel od mojej babky, ktorá je spolu s mojou rodinou, mojim najväčším literárnym podporovateľom. Poviedka, ktorá dovtedy "zbierala prach" v mojom digitálnom šuplíku, tak dostala možnosť zažiariť.

- *Posunie vás ocenenie v ďalšej literárnej tvorbe?*

Ocenenie ma posunie v ďalšej tvorbe, najviac asi motivačným faktorom.

- *Plánujete sa literárnej tvorbe venovať aj v budúcnosti?*

Písanie príbehov je niečo, čo ma napĺňa, a určite sa mu plánujem venovať aj v budúcnosti.

JURÍK očami MLADÝCH
CELOSLOVENSKÁ AUTORSKÁ SÚŤAŽ
4. ročník
SLÁVNOSTNÉ VYHODNOTENIE SÚŤAŽE
30. 9. 2026
13:30 hod.
KNIŽNICA A. BERNOLÁKA V NOVÝCH ZÁMKOCH, TURECKÁ 36
PROGRAM
Slávnostné otvorenie podujatia
Vyhlásenie výsledkov súťaže
Kultúrny program
Slávnostná recepcia
Pod záštitou predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja Ing. Branislava Becíka, PhD..
HLAVNÝM PARTNEROM SÚŤAŽE JE FOND NA PODPORU UMENIA.
KNIŽNICA ANTONA BERNOLÁKA V NOVÝCH ZÁMKOCH - ANTON BERNOLÁK KÖNYVTÁR, ÉRSEKÚJVÁR
NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ
POD ZÁŠTITOU PREDSEDU NSK BRANISLAVA BECÍKA
fond na podporu umenia
Z verejných zdrojov podporil
fond na podporu umenia
JURÍK očami MLADÝCH
CELOSLOVENSKÁ AUTORSKÁ SÚŤAŽ

FOTOGALÉRIA ZO SLÁVNOSTNÉHO VYHODNOTENIA 4. ROČNÍKA CELOSLOVENSKEJ AUTORSKEJ SÚŤAŽE JURÍK očami MLADÝCH

Stretnutie porotcov súťaže s autormi

Predstavenie hostí na slávnostnom vyhodnotení súťaže – moderátorka

Príhovor riaditeľka knižnice

Príhovor porotcu súťaže

Príhovor porotkyne súťaže

Spoločné foto s ocenenými autormi vo vekovej kategórii 12 – 15 rokov

Pohľad do publika

Odovzdanie diplomu a vecnej ceny za účasť

Odovzdanie diplomu a vecnej ceny za účasť

Spoločné foto s ocenenými autormi vo vekovej kategórii 16 – 20 rokov

Odovzdanie diplomu a vecnej ceny za účasť

Spoločné foto s ocenenými autormi vo vekovej kategórii 21 – 25 rokov

Čítanie úryvku MO poviedky vo vekovej kategórii 21 – 25 rokov / autor

Hra na gitaru a spev – Veronika Búšová

Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch – Anton Bernolák Kö,yvtár, Ěrsekújvár

TLAČOVÁ SPRÁVA

LITERÁRNA SÚŤAŽ JURÍK OČAMI MLADÝCH POZNÁ SVOJICH VÍŤAZOV

NOVÉ ZÁMKY 5.10.2026 – V priestoroch Knižnice Antona Bernoláka v Nových Zámkoch – Anton Bernolák Könyvtár, Érsekujvár sa v stredu 30. septembra uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie 4. ročníka celoslovenskej autorskej súťaže JURÍK očami MLADÝCH. Do literárnej súťaže sa zapojilo 26 mladých autorov z celého Slovenska, ktorí súťažili v troch vekových kategóriách. Porota ocenila najlepšie práce a udelila aj tri mimoriadne ocenenia za výnimočné poviedky. Súčasťou podujatia bolo pracovné stretnutie porotcov s mladými autormi, ktorí získali cennú spätnú väzbu a rady pre svoju ďalšiu tvorbu. Súťaž z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Celoslovenská autorská súťaž JURÍK očami MLADÝCH vznikla ako spomienka na významného slovenského spisovateľa, novinára, politológa, novozámockého rodáka a osobnosť regiónu Ľuboša Juríka. Jej poslaním je pripomínať si jeho literárny odkaz a zároveň vytvárať priestor pre mladých autorov, ktorí prostredníctvom vlastnej tvorby prinášajú svoje pohľady na svet, ľudí a témy, ktoré sú im blízke.
Význam súťaže nespočíva iba v samotnom oceňovaní najlepších prác, ale aj v možnosti mladých autorov konfrontovať svoju tvorbu so skúsenými autormi, získavať spätnú väzbu a ďalej rozvíjať svoju autorskú tvorbu.
Štvrtý ročník opäť spojil odkaz významnej osobnosti slovenskej literatúry s tvorivosťou novej generácie autorov a ukázal im, že záujem mladých ľudí o vlastnú literárnu tvorbu má svoje pevné miesto.

Poviedky, ktoré mladí autori písali na ľubovoľnú tému, hodnotila odborná porota v troch vekových kategóriách. V kategórii **12 – 15 rokov** zvíťazila **Soňa Minarčicová** s poviedkou *Tajomstvo v podkroví*. Druhé miesto získala **Zara Litvová** za poviedku *Tajomstvo odhalené smrťou*. Tretie miesto porota v tejto kategórii neudelila. Mimoriadnou cenou ocenila **Saru Pekarčíkovú** za poviedku *Niekto ma tam chcel*.
V kategórii **16 – 20 rokov** sa víťazkou stala **Eliane Lelkesová** s poviedkou *Ticho, ktoré sa nedá zmyť*. Druhé miesto obsadil **Max Ján Jäger** s poviedkou *Obyčajné dni za neobyčajných okolností* a tretie miesto získal **Marko Mituchovič** za poviedku *Kam odchádzajú stratení*. Mimoriadnu cenu porota udelila **Alžbete Belanovej** za poviedku *Medzi rozkazom a bozkom*.
V najstaršej kategórii **21 – 25 rokov** porota prvé miesto neudelila. Na druhom mieste sa umiestnila **Nina Kadáková** s poviedkou *Ešte jeden raz*, tretie miesto získal **Adam Čačko** za poviedku *Diablov mlynček*. Mimoriadnu cenu si odniesol **Marko Župa**, ktorý tvorí pod pseudonymom **Marko Karolus**, za poviedku *Rozlúčka pri vŕbe*.

Víťazné práce budú zverejnené v elektronickom zborníku na webovej stránke Knižnice Antona Bernoláka v Nových Zámkoch.
Súťažné poviedky hodnotila odborná porota v zložení Ľubo Olach, spisovateľ a novinár, Jitka Rožňová, vysokoškolská pedagogička, a Beáta Nociarová, stredoškolská pedagogička.

„Odborná porota hodnotila poviedky, ktoré sa vyznačovali tematickou rôznorodosťou i vysokou kvalitatívnou úrovňou. V príspevkoch rezonovali osobné témy, príbehy s dramatickou a kriminálnou zápletkou, mysteriózne témy, ale aj príbehy s prvkami rozprávky pre dospelých. Zvlášť je potrebné spomenúť inklináciu niektorých súťažiacich k historickým témam (holokaust, komunizmus). Porota v ocenených prácach všetkých troch súťažných kategórií vyzdvihla najmä autentickosť a dynamickosť rozprávania, schopnosť rozvinúť námet do pútavého príbehu, originálny prístup k spracovaniu témy a zaujímavú pointu. V neposlednom rade príjemne prekvapila osobnostná i tvorivá zrelosť ocenených autorov a autoriek, prejavujúca sa v obsahovej i štylistickej rovine textu.“ zhodnotila aktuálny ročník porotkyňa docentka Jitka Rožňová.

Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch je regionálnou verejnou knižnicou a zároveň plní funkciu mestskej knižnice. Jej zriaďovateľom je Nitriansky samosprávny kraj. V rámci nadobecnej funkcie plní úlohy metodického centra pre verejné knižnice v okrese Nové Zámky. Pôsobí aj ako partnerská knižnica Národnej rady Slovenskej republiky a úzko spolupracuje so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči. Knižnica bola v roku 2000 pomenovaná po Antonovi Bernolákovi, významnom vzdelancovi, kňazovi a prvom kodifikátorovi spisovného jazyka, ktorý v Nových Zámkoch pôsobil 16 rokov.
Na jej pôde pôsobí oddelenie rodinnej knižnice, odbornej literatúry, bibliografie a regionalistiky, akvizície a metodické pracovisko. V knižničnom fonde sa v súčasnosti nachádza vyše 96 tisíc kníh a periodík. Knižnica má okolo 3000 čitateľov, z toho vyše 1600 detí Do jej knižničného fondu sa ročne doplní okolo 3000 nových titulov.

KNIŽNICA A. BERNOLÁKA

ZRIAĎOVATEĽ
NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

fond na podporu umenia

P O Ď A K O V A N I E

Vážená pani riaditeľka, vážení hostia, vážení porotcovia,
vážené médiá, vážené vedenie spolupracujúcich škôl,
vážení organizačný tím, milí súťažiaci, pedagógovia,
účinkujúci a podporovatelia,

chceme vám zo srdca vyjadriť úprimné poďakovanie za vašu obrovskú pomoc, nasadenie, podporu a aktívne zapojenie sa do 4. ročníka Celoslovenskej autorskej súťaže JURÍK očami MLADÝCH.

Vďaka ochote mladých ľudí venovať svoj čas i talent k napísaniu poviedky a poslať ju do súťaže a vďake úspešnému hodnoteniu súťažných príspevkov odbornou porotou sa nám spoločne podarilo vytvoriť podujatie plné inšpirácie, mladého ducha a hodnotných autorských prác. Každý z vás prispel k tomu, že tento ročník mal jedinečnú atmosféru a zanechal v nás všetkých hlboký umelecký i ľudský zážitok.

Osobitné poďakovanie patrí hlavnému partnerovi projektu Fondu na podporu umenia, ktorý finančne podporil súťaž.
Pánovi predsedovi Nitrianskeho samosprávneho kraja Ing. Branislavovi Becíkovi, PhD. patrí vďaka za prevzatie záštity nad podujatím,
Médiám ďakujeme za úspešnú mediálnu propagáciu súťaže.
Osloveným školám v rámci Slovenska ďakujeme za sprostredkovanie súťaže ich žiakom a študentom.
Organizátorom ďakujeme za bezchybnú prípravu a hladký priebeh celej súťaže, moderátorke a účinkujúcim za obohatenie programu.
Bez týchto aktérov by táto myšlienka nemohla rásť a rozvíjať sa.

Tešíme sa na ďalšie spoločné stretnutia a veríme, že sa v rovnako skvelej atmosfére uvidíme aj pri 5. ročníku!

Mária Feldinszká, zodpovedná osoba za realizáciu súťaže